На прастор, на шырокі разлог
Выходзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

№№127–128
(2855–2856)

28 жніўня 2008 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

Да ўвагі!
Хто не зрабіў перадаплату і хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

Шаноўныя чытачы!
Па пытаннях распаўсюджвання газеты жыхары сталіцы могуць звяртацца па тэлефоне 328-63-93, усе астатнія — па тэлефоне 328-68-71.

БЛІЦ

У 2004 годзе кандыдатамі ў дэпутаты вылучаліся 692 грамадзяніны, у 2008-м — 365. Палітычная актыўнасць знізілася амаль у два разы.

Старшыня Цэнтрвыбаркама Лідзія Ярмошына лічыць, што "зніжэнне актыўнасці пры вылучэнні кандыдатаў адбылося з-за натуральных прычын. Гэта не навязаная кімсьці воля, а адпаведнае сацыяльна-палітычнае развіццё грамадства".

Мы вырашылі ўсё ж высветліць меркаванне на гэты конт іншых вядомых людзей і задалі ім пытанне:

Чаму рэзка знізілася колькасць прэтэндэнтаў на дэпутацкі мандат у параўнанні нават з 2004 годам?

Леанід НЕВАР, магчымы кандыдат у дэпутаты па Рэчыцкай акрузе:

— Чаму зменшылася колькасць удзельнікаў выбарчай кампаніі? Таму што людзі разупэўніліся ў тым, што ў Беларусі ўвогуле ёсць выбары. Праз гэты механізм чыноўнікі папросту праводзяць у парламент сваіх людзей. Вось вам прыклад. Нядаўна ў Рэчыцы я сустракаўся з прадстаўнікамі АБСЕ. Напярэдадні сустрэчы са мной яны размаўлялі з кандыдатам ад улады Алай Ісатчанка, якая працуе ў Рэчыцкім райвыканкаме. І яна ўпэўніла прадстаўнікоў АБСЕ, што "праўладнай" не з'яўляецца, што ідзе ў парламент сама па сабе як незалежны кандыдат. Вось такія падманы і адбіваюць усялякую ахвоту ўдзельнічаць у выбарах.

Яўген АГУРЦОЎ, журналіст, балатаваўся ў дэпутаты ў 2004 годзе:

— Удзел у выбарах нагадвае мне сізіфаву працу. Памятаеце, ён усё жыццё каціў камень угору, а той упарта скатваўся... Мой асабісты вопыт упэўнівае мяне ў тым, што перамагчы ў выбарах у сілу свайго розуму, у сілу нейкіх арганізацыйных здольнасцяў проста немагчыма... Расклейка агітацыйных улётак, сустрэчы з выбаршчыкамі ніякага значэння не маюць. У свой час і ўлёткі мае зрываліся, і з выбаршчыкамі мне сустракацца не давалі. Не давалі там, дзе гэта было дазволена кандыдатам ад улады... На мой погляд, пакуль у маленькай Беларусі, якую магчыма за два дні праехаць на ровары, будзе існаваць датэрміновае галасаванне, да той пары падлічыць галасы сумленна будзе проста немагчыма...

Да таго ж мяне абурае і наступная рэч... Нават 10-рублёвая купюра, за якую не набыць нават і пачкі запалак, абаронена вадзянымі знакамі. І гэта правільна, што нават за падробку 10 рублёў можна трапіць за краты. А вось бюлетэні для галасавання ў нас ніяк не абараняюцца. Нават невядома дакладна, якім тыражом яны друкуюцца... І я заклікаю абараніць галоўны дакумент на галасаванні — бюлетэнь, хаця б як 10-рублёвую купюру. Таму што будучыня даражэй за грошы...

А ўдзельнікаў выбарчай кампаніі сёлета менш, таму што людзі не хочуць быць Сізіфамі...

Генадзь АНАНЬЕЎ, экс-кандыдат у дэпутаты па Оршы:

— Адказ вельмі і вельмі просты. Людзі не вераць, што можна перамагчы ў выбарах. Выбараў не было і няма. Калі такая тэндэнцыя ў Беларусі захаваецца, то цалкам верагодна, што ў наступную выбарчую кампанію людзей, якія пажадаюць пазмагацца за дэпутацкія мандаты, стане яшчэ менш...

Аляксей КАРОЛЬ, шэф-рэдактар газеты "Новы час", у свой час балатаваўся ў Маладзечне:

— Выбары ў Беларусі даўно ператварыліся ў інструмент прызначэння ўладай выканаўчай улады заканадаўчай. І таму сацыяльны інтарэс да выбараў зніжаецца, у тым ліку і з боку апазіцыйных сіл. Выбары для апазіцыі проста сталі адным з элементаў супраціву аўтарытарным тэндэнцыям. Маю на ўвазе легальныя магчымасці паразмаўляць з людзьмі, данесці нешта іншае...

Міхаіл ПАШКЕВІЧ, маладзёжны актывіст:

— Як ні дзіўна, з Ярмошынай можна пагадзіцца ў тым, што такі малаколькасны ўдзел у выбарах з боку кандыдатаў ёсць вынік сацыяльна-палітычнага развіцця краіны. 365 кандыдатаў — гэта рэальны зрэз на сённяшні дзень. Нехта добраахвотна адмовіўся ад удзелу, кагосьці не зарэгістравалі, на кагосьці націснулі...

Я хадзіў па хатах падчас збору подпісаў, размаўляў з людзьмі — у многіх апатыя да выбараў. Там на тварах напісана "Байкот", і не варта нічога штучнага ў гэтым сэнсе прыдумваць.

З іншага боку — не ўсе жадаючыя стаць дэпутатам атрымалі магчымасць змагацца за мандат. Маю на ўвазе таго ж Міколу Статкевіча...

Многія, на мой погляд, не хочуць браць на сябе адказнасць удзелу ў гэтай кампаніі, бо ў біяграфіі потым замацуецца, што ўдзельнічаў, але не выйграў... Прычын насамрэч шмат...

Леў МАРГОЛІН, бізнесмен, на мінулых выбарах балатаваўся ў Барысаве:

— Прэтэндэнтаў на мандаты мала, таму што ў краіне няма ніякіх выбараў. Аб'яднаныя дэмакратычныя сілы насамрэч не вылучалі кандыдатаў у дэпутаты ў Палату прадстаўнікоў. Людзі ад АДС — гэта эксперыментальная каманда, якая павінна пацвердзіць: выбараў у краіне фактычна няма...

Апытанне праводзіў Віталь ГАРБУЗАЎ.

ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Александр КОЗУЛИН:

«Завершив тюремное образование, я стал политиком»

Состоялась первая после освобождения из витебской колонии пресс-конференция экс-кандидата в президенты Александра Козулина.

Политик был отпущен на свободу в субботу, 16 августа. За решеткой Козулин провел 2 года и 5 месяцев. До минувшей среды он отказывался от расширенных интервью для прессы. Исключение Александр Владиславович сделал лишь для "Народной воли". Интервью с политиком было опубликовано в номере за 21 августа.

Сегодня мы предлагаем нашим читателям ответы Александра Козулина на некоторые вопросы, которые были заданы политику во время пресс-конференции 20 августа.

Пресс-конференцию, на которой присутствовало более 100 представителей СМИ, Козулин начал со слов благодарности всем, кто поддерживал его в тяжелые минуты и помог в освобождении из колонии. "Я получал письма не только от жителей Беларуси. Практически нет ни одной страны в Европе, откуда бы не писали мне в колонию, — заявил Козулин. — Шли письма из Канады, США, рекордное число писем — 220 в день".

"Я не могу не высказать признательность Соединенным Штатам Америки, — продолжал политик. — Их твердая и последовательная позиция явилась фундаментом моего освобождения. Я не могу не сказать слов признательности Евросоюзу, лидерам всех стран ЕС, всем, кто активно боролся не только за мое освобождение, но и борется за то, чтобы в Беларуси начались перемены. Без широкой международной солидарности и солидарности белорусской общественности не состоялось бы мое освобождение". "Но, — продолжал Козулин, — мне хотелось бы предостеречь многие международные организации от излишней радости по поводу моего освобождения. Если бы в стране действительно произошли серьезные изменения, я бы сам искренне радовался. Однако говорить об этом еще, видимо, рано", "если бы Лукашенко отпустил меня в период смерти моей жены, то это действительно было бы по-человечески. Однако тогда этого не произошло. Сегодняшнее освобождение — просто закулисная игра с серьезными ставками и серьезными последствиями".

Пресс-конференцию Александр Козулин провел на пятый день после освобождения из колонии. Причину своего молчания он объяснил так: "Козулин сегодня другой. Это не Козулин 2006 года, это Козулин 2008 года. Раньше я не был политиком. Завершив тюремное образование, я стал политиком. И как политик уже не могу торопиться с какими-то выводами, с какими-то заявлениями, с какими-то оценочными суждениями, потому что 2,5 года был оторван от внешнего мира, от всего, что здесь происходит. Делать на эмоциях какие-то выводы было бы неправильно. Я взял паузу, чтобы провести широкий спектр консультаций и встреч. Я встречался с лидерами всех партий, объединений, кроме Александра Милинкевича. С Милинкевичем встречусь в самое ближайшее время. И, конечно же, в эти дни я выполнял свой сыновний долг и провожал в последний путь моего тестя".

"Меня чуть ли не в трусах выталкивали"

— Мне было очень тяжело. Смерть тестя и мое освобождение... Если бы не было этой страшной потери, этой смерти, и мне предстояло выходить на свободу исключительно по указу о помиловании, я бы не принял такого освобождения по морально-нравственным соображениям: я не совершал уголовных деяний. Я не могу принять этого унизительного помилования. Я не виновен, я пострадал только за то, что стал кандидатом в президенты и осмелился сказать правду. И получил пять с половиной лет тюрьмы. Я уже не говорю о тех унижениях и оскорблениях, через которые прошел, не говорю о смерти моей жены, тестя, которые явились следствием этого. ...Я не могу переступать через свои принципы. Я бы не вышел до тех пор, пока бы не были освобождены Андрей Ким и Сергей Парсюкевич. А события тогда развивались очень интересно...

Утром 16 августа меня пригласили в кабинет заместителя начальника колонии и сообщили о смерти тестя. Естественно, я тут же хотел позвонить теще, дочерям, чтобы попытаться поучаствовать в похоронах. Мне заявили, что эти вопросы будет решать начальник колонии... Я сходил в церковь, через полтора часа снова обратился с вопросом об участии в похоронах, мне опять было сказано, что надо ждать начальника колонии. А потом все происходило, как в ускоренном кино.

Замначальника колонии заявил, что у меня полчаса на сборы, я должен собрать ВСЕ личные вещи. Я уточнил: "Все вещи?" Он не ответил, но сказал, что я могу также взять и книги, и фотографии. И я понял, что что-то здесь не так. ...Буквально через две минуты ко мне прибегают и говорят, что у меня не полчаса, а 15 минут на сборы. А еще через пару минут вбегает начальник колонии и заявляет, что уже нет и этих 15 минут. Все сборы заняли максимум минут 8—10. Меня чуть ли не в трусах выталкивали...

Обычно вся процедура занимает много времени, часов 5—6. Оформляется обходной лист, тщательно обыскиваются личные вещи. А здесь все происходило быстро. Меня сразу вывели за пределы зоны, там встретил первый заместитель начальника Департамента по исполнению наказаний МВД Юрий Александрович Варенков и сообщил, что я освобожден в связи с указом президента о помиловании. На что я ответил, что указ этот я не принимаю и подписывать ничего не буду. Но выяснилось, что текста указа у них нет, есть только факс о том, что меня выпускают из колонии...

"Действия господина Левковича — это предательство"

— Сегодня я начинаю с нуля. Снятие меня с должности председателя партии я воспринимаю как знак судьбы о том, что я прощаюсь с прошлым, я завершил свое пребывание в прошлом и избавился от всех проблем, которые были там. Есть такое понятие "круг" — это все или ничего. Это или пустота, или, наоборот, круг, который включает в себя все. Я стал на нулевую отметку, передо мной открыты все дороги.

Я не буду никуда торопиться. Тюрьма учит одному очень хорошему качеству — терпению. Вот сейчас оно у меня появилось.

Я спокойно разберусь, что происходит здесь, какие события происходят в партиях, в том числе и моей партии, и только тогда буду принимать решения.

О членах своей партии я не могу говорить ничего плохого, потому что с ними был связан определенный этап моей жизни. Партия стала частью меня самого. Более того, я желаю всем членам своей партии всего самого хорошего. Конечно же, есть много аспектов того, что происходило. Например, то, что решались вопросы о моем переизбрании с должности председателя партии, когда я был в тюрьме. Но это вопрос не к самой партии, а к отдельным ее представителям.

Действия г-на Левковича — это предательство... Те, кого предают, если они не озлоблены, растут духом, идут дальше. А те, кто предает, — это страшный грех... К Анатолию Иосифовичу Левковичу я отношусь нормально, спокойно, ровно. Конечно же, партия могла принимать такие решения, но съезд был "технический", все было сделано в кулуарах, не был обсужден вопрос на ЦК партии... Но я принимаю это как данность. Однако кому это выгодно? В первую очередь это было выгодно власти. Чтобы Козулин, выйдя на свободу, не имел политической платформы, опоры. Очевидно, что отдельные члены нашей партии сыграли с Лукашенко в одну игру. Какие надо иметь головы, чтобы в преддверии парламентских выборов, когда стоит вопрос об их признании или непризнании мировых сообществом, оппозиция начала грызться?!

"Оппозиция должна быть солидарна"

— Оппозиция должна, как никогда, демонстрировать свое единство, согласовывать свои действия. Оппозиция, как никогда, должна быть осторожна в своих оценках и должна быть солидарна. Скандалы, которые возникали, только на руку режиму. Власть ждет чего? Что Козулин, узнав новость о своем переизбрании, начнет войну и начнет работать обратно на пользу власти. Власть хочет, чтобы была война в оппозиции... Я стремлюсь к кардинальным изменениям в стране. Я буду работать и делать все возможное, чтобы в оппозиции прекратились скандалы, разборки друг с другом, прекратились столкновения. И чтобы сегодня все демократические силы поняли: без единства и консолидации усилий ничего не будет. Конечно, у людей могут быть лидерские политические амбиции, но они должны быть принесены на алтарь Отечества.

"Я буду участвовать в президентской кампании"

— Пару лет до выборов, по белорусским меркам, это огромный срок. За это время может произойти все что угодно. Естественно, я буду участвовать в президентской кампании, вопрос только в том, в качестве кого.

"Уеду ли я куда-нибудь из Беларуси?"

— А как вы полагаете? Вы сами знаете ответ на этот вопрос. Я — сын белорусского народа, и я не могу этого сделать. Я должен пройти весь путь со своим народом. И я знаю, что очень скоро с негативом, который выпал на долю белорусского народа, будет покончено. И как бы ни казалось, что это невозможно, это произойдет. Я верю в это.

"Я для Лукашенко как кошмар, летящий на крыльях ночи"

— Я имею информацию, что в КГБ создано подразделение в количестве 15—20 человек, которые занимаются только Козулиным и его семьей. Я знаю, что вопросы наружного наблюдения, иные аспекты решают не только в КГБ, работает также и Служба безопасности президента. Две спецслужбы заняты Козулиным, и это вызывает большие вопросы!

Знаю: в бытность Жадобина председателем КГБ имелись поводы для заявлений, что я могу подвергнуться физическому устранению. Поэтому я заявлял тогда и заявляю сейчас: у меня нет никаких показаний к инсульту, инфаркту, пищевым отравлениям. Я сегодня осмотрителен, аккуратен и крайне осторожен, поэтому, если я попадаю в какую-то неприятную ситуацию, то ответственно заявляю, она не может быть с моей стороны, эта ситуация будет подготовлена со всей тщательностью спецслужбами.

В отношении того, выгодно это или нет... Понятно, что я для Лукашенко, как кошмар, летящий на крыльях ночи, как совесть, которая приходит к нему ночью и говорит: "Что же ты делаешь?!" Я — не враг Лукашенко, я — его совесть. Я искренне желаю ему добра. И мне искренне жаль, что свой потенциал он использует не во благо народа, а в личных целях.

"В Беларуси царит правовой геноцид и духовный концлагерь"

— Заявления о том, что мой штаб будет требовать от белорусских властей компенсации за мои моральные потери в размере 2 млн евро... От кого бы ни поступали подобные заявления: от моих друзей, соратников, они часто бывают либо не продуманы, либо пиаровские, либо спонтанные. Заявления могу делать только я и моя пресс-служба. Естественно, что мое стремление не в том, чтобы получить деньги, а добиться того, чтобы в Совете по правам человека ООН рассматривался мой вопрос. И он шел в контексте всех последствий, в том числе и компенсации. Но мне эти деньги не нужны, они пойдут на благотворительность. Я хочу публичного обсуждения в ООН проблем белорусской судебной системы.

Сегодня наша судебная система превратилась не в систему справедливых наказаний, а в систему преследования инакомыслящих, тех, кто думает и размышляет. Где презумпция невиновности? ...В Беларуси царит правовой геноцид и духовный концлагерь. И когда спрашивают, а чем мы можем помочь, я отвечаю: белорусы сами справятся со своими проблемами, но вопрос в том, что в стране царит беззаконие. Сделайте для нас самое главное: какой бы плохой закон ни был в нашей стране, пусть он выполняется ВСЕМИ без исключения. А не так, как у нас происходит: судья читает приговор и прячет глаза от того, кому его выносит. А по-другому он не может, потому что сам сядет. Если бы у нас было действительно правовое государство, в стране выполнялись законы, то были бы и партии сильные, и общественные объединения крепкие, и была бы возможность доводить до людей информацию. А эту возможность у нас отобрали. На каком основании?! По какому праву?!

"Дружить мы будем по-честному"

— Что можно говорить о союзном государстве России и Беларуси, о государстве, которого нет?.. Как я могу оценивать перспективы того, чего нет?!.

Сегодня многие говорят о том, что если сильно нажимать на Беларусь, она войдет в состав России, и мы потеряем независимость. Но возможно ли это в принципе при президенте Лукашенко?! Г-н Лукашенко продаст все, что угодно, только не свою личную власть. Для него личная власть — болезнь, главный аргумент в решении всех обсуждаемых вопросов...

Если президентом стану я, Беларусь будет жить очень дружно и с Россией, и с Евросоюзом, и с Соединенными Штатами Америки. И дружить мы будем по-честному...

Ольга ГРИНЕВИЦКАЯ.

АСОБА

Аляксандр Казулін вылучаны на прэмію Андрэя Сахарава

Польскія дэпутаты пачалі працэс вылучэння Аляксандра Казуліна на прэмію імя Андрэя Сахарава. Еўрапейскі парламент штогод прызначае гэтую прэмію за дзейнасць на карысць правоў чалавека.

Ініцыятарам вылучэння Аляксандра Казуліна на гэтую прэстыжную ўзнагароду з'яўляецца старшыня камісіі Еўрапарламента па кантактах з Беларуссю Яцэк Пратасевіч. Пратасевіч лічыць, што ў Казуліна ёсць сур'ёзныя шанцы атрымаць еўрапейскую ўзнагароду. "Мы сабралі ўжо больш за 30 подпісаў, — заявіў польскі дэпутат у інтэрв'ю Польскаму радыё. — Літаральна апошнія подпісы мы плануем сабраць падчас бліжэйшай пленарнай сесіі Еўрапарламента на пачатку верасня. Найбольш ахвотна падпісваюцца дэпутаты з былых савецкіх рэспублік. Падпісваюцца таксама немцы і галандцы. Адным словам, тыя, хто адчувае, што насамрэч адбываецца ва Усходняй Еўропе, і хто хоча паказаць, што Еўропа адчынена для беларусаў".

Дарэчы, яшчэ адным намінантам на гэтую прэмію сёлета стаў Далай Лама.

Нагадаем, што ўпершыню прэмія Сахарава была прысуджана прадстаўнікам Беларусі ў 2004 годзе. Тады яе атрымала Беларуская асацыяцыя журналістаў. У 2006 годзе лаўрэатам узнагароды Еўрапарламента стаў Аляксандр Мілінкевіч. Летась прэмію атрымаў суданскі абаронца правоў чалавека Саліх Махмуд Асман.

ЧУЛІ?

У Мінск прыедзе Алексій II

Візіт Патрыярха Маскоўскага і ўсяе Русі Алексія II у Мінск адбудзецца 22--23 кастрычніка. Аб гэтым БЕЛТА паведаміў рэдактар выдавецтва Беларускага экзархата Віктар Папоў.

Паводле яго слоў, Патрыярх прыме ўдзел у мерапрыемствах, прысвечаных святкаванню 1020-годдзя хрышчэння Русі. З удзелам кіраўніка Рускай праваслаўнай царквы будзе арганізаваны "круглы стол", прысвечаны пытанням адраджэння ў грамадстве праваслаўнай веры, маралі і культуры.

ПАРТРЭТНАЯ ГАЛЕРЭЯ

Хрысціянскі выбар Віталя Рымашэўскага

Ён — адзін з тых, хто сёння стварае хрысціянска-дэмакратычны рух нашай краіны. Адначасова ён спрабуе прабіцца ў парламент, каб прынесці хрысціянскія каштоўнасці і ў дзяржаўную палітыку. Знаёмцеся: Віталь Рымашэўскі.

— Што за партыю вы спрабуеце стварыць?

— Мы ўпэўнены, што сучаснае хрысціянства народзіць у Беларусі новы грамадскі рух — хрысціянска-дэмакратычны. І партыю мы бачым толькі як ядро, адну са складовых частак гэтага руху. Відавочна, што Беларусь патрабуе новай палітычнай сілы, якая бы прынесла сюды не толькі праект новага палітычнага ладу, але і праект новай палітычнай культуры. Прынамсі, менавіта ў гэтым наш дэвіз на дзейнасць. Мы спадзяемся, што хрысціяне, якія прыйдуць зараз у палітыку, дадуць узор гэтай новай палітычнай культуры.

Тыя, хто займаецца палітыкай, і асабліва выбарамі, людзі спрактыкаваныя, разумеюць, што часцей за ўсё галасуюць за чалавека. Патрабаванні, якія яны чакаюць, можна сфармуляваць як нейкі стандарты набор — прафесійнасць, сумленнасць, каб чалавек ніколі не хлусіў і быў прыстойных маральна-этычных паводзінаў. Як праваслаўны веруючы, я ведаю, што тым, хто не жыве царквой, вельмі складана такімі быць.

— Наколькі рэлігійныя прынцыпы сумяшчальныя з палітыкай? У нас прынята іх нейкім чынам падзяляць.

— Любы святар з любой (праваслаўнай, каталіцкай, пратэстанцкай) царквы пацвердзіць тыя словы, якія я зараз скажу. Хрысціянства ў нейкім сэнсе гэта не рэлігія. Хрысціянства — гэта жыццё. Чалавек у нармальным выпадку, калі ён хрысціянін, не можа падзяляць сваё жыццё на бізнес, царкву, дом, палітыку і г.д. Інакш вера ператварыцца ў культ. Гэта не магія, не карты Таро. Гэта жыццё. Калі чалавек веруючы, то ён павінен паводзіць сябе як веруючы ва ўсім. У тым ліку і ў палітыцы. Гэта адна са сфер чалавечага жыцця.

Хрысціяне, безумоўна, павінны займацца палітыкай, і на Захадзе безліч гэтаму прыкладаў. Можна сказаць, што хрысціянская дэмакратыя пасля другой Сусветнай вайны адрадзіла Еўропу, а хрысціянскія дэмакраты стварылі яе сучасны твар. У назве многіх партый ёсць гэтыя словы, а ў Нямеччыне хрысціянскія дэмакраты зараз пры ўладзе і за іх галасуюць ужо традыцыйна.

Калі ў чалавека ёсць пакліканне займацца палітыкай, то ён проста павінен ёй займацца, служыць на тым месцы, дзе прызначыць Бог.

— Чуў, што вы займаліся бізнесам?

— Так. І шмат разоў хацеў адкрыць тут, у Беларусі, сваю справу. Адразу пасля палітэха займаўся шмат чым, у тым ліку і аўтабізнесам, які быў звязаны з Еўропай. Працаваў у адным сумесным прадпрыемстве загадчыкам тэхнічнага аддзела.

Але я заўсёды меў на працы праблемы, звязаныя з палітыкай. Асабліва гэта тычылася дзяржаўных структур. У мяне былі добрыя стасункі з дырэктарамі і, калі пачыналіся выбары, яны мяне проста прасілі часова сысці.

І аднойчы зразумеў, што ў сённяшняй Беларусі паралельна займацца палітыкай і бізнесам немагчыма. А зараз гэта для мяне галоўнае. Таму вымушаны працаваць за мяжой. Сёння я — галоўны эканаміст адной маскоўскай фірмы. Дарэчы, мае абавязкі непасрэдна звязаны са стварэннем тут менавіта хрысціянска-дэмакратычнай партыі. Мы спрабуем сабраць разам людзей, якія маюць эканамічную адукацыю, займаюцца бізнесам альбо займаюць нейкія пасады ў дзяржаўных структурах. Гэтая група людзей будзе займацца распрацоўкай праграм эканамічных рэформ для Беларусі. Мы пачалі работу ў бягучым годзе і праз год плануем стварыць хрысціянскі навукова-даследчы эканамічны інстытут.

Зараз у Беларусі вельмі шмат таленавітых маладых людзей — бізнесоўцаў, менеджэраў, эканамістаў, не задаволеных рэжымам і існуючай сітуацыяй, але яны, на жаль, не ў апазіцыі. І гэта зразумела — сёння адкрыта супрацьстаяць уладзе вельмі цяжка. Асабліва тым, хто займаецца бізнесам. Мы хочам прыцягнуць гэтых людзей да распрацоўкі праграм эканамічных рэформ. Прычым гэта будуць не тэарэтыкі, хоць у іх і ёсць эканамічная адукацыя, а практыкі, тыя, хто непасрэдна займаецца бізнесам альбо займае высокія пасады. Мая праца сёння звязана менавіта з гэтым.

— Можа, не патрэбна бізнесменам палітыка? У адрозненне ад іншых ім ёсць, што губляць…

— Павінен адзначыць, што зацікаўленасць да сённяшняй палітыкі, выбарчых кампаній у большасці бізнесменаў вельмі нізкая. Хаця пры ўмове, што ў нас былі б дэмакратычныя, сумленныя выбары, сітуацыя была б зусім іншай. Ведаю некалькіх людзей, якія мне адкрыта казалі: калі б былі рэальныя шанцы прайсці ў парламент, мы гатовы ўкладваць грошы ў тваю ці кагосьці іншага выбарчую кампанію. У прынцыпе, бізнес прызнае вартасць улады у магчымасці вырашэння праз уладу пытанняў, важных дзеля бізнесу. Аднак яны абсалютна не вераць, што легальным шляхам можна нешта змяніць. Слушнае перакананне, бо ў нашых умовах трапіць у беларускі парламент незалежным кандыдатам немагчыма ўвогуле.

Канешне, ёсць "свае" бізнесмены, якія праходзяць у Палату прадстаўнікоў без праблем. Іх прозвішчы добра вядомыя. Аднак гэтых людзей на сто працэнтаў нельга назваць незалежнымі палітыкамі.

Прыналежнасць да ПП надае кожнаму чалавеку дадатковы статус, таму ад яго ніхто б не адмовіўся, але сумленна туды трапіць немагчыма.

Хачу таксама дадаць, што сярод сяброў аргкамітэта па стварэнні партыі "Беларуская хрысціянская дэмакратыя" ёсць бізнесоўцы, якія адкрыта выказваюць да нас свае сімпатыі.

— І не баяцца?

— Не толькі не баяцца, але на мінулых выбарах у Палату прадстаўнікоў яны нават балатаваліся. І на самай справе перамаглі, аднак ніхто з іх у ПП не трапіў. Гэта было вялікае расчараванне, за якім у некаторых з іх пачаліся і праблемы з бізнесам.

— Тады такое пытанне. Навошта людзі лезуць туды, дзе абавязкова атрымаюць удар па носе? Аб гэтым неаднаразова казаў і сам Лукашэнка.

— Тут права на выбар мае кожны. Некаторыя яшчэ да гэтага часу спадзяюцца, што, калі яны не будуць ісці ў палітыку, не будуць і атрымліваць па носе. Аднак многія даўно зразумелі і іншае — удары будуць незалежна ад палітычных прыярытэтаў.

У нас, у Беларусі, амаль ніхто палітыкай па добрай волі не займаецца. І тыя ж самыя прадпрымальнікі, якія выйшлі ўзімку на плошчу, не выключэнне. Нельга сказаць, што яны былі адной з самых актыўных палітычных сіл. Проста яны заміналі пэўным эканамічным кланам. Таму іх і вырашылі ліквідаваць як клас. Пратэсты ўлада справакавала сама. Прадпрымальнікі выйшлі на плошчу па эканамічных, а не палітычных прычынах.

Тое ж самае можна сказаць і пра хрысціянскія канфесіі. Так, улады кажуць, што царква не павінна займацца палітыкай і ніхто яе чапаць не будзе. Хлусня. Пратэстанты і каталікі могуць пацвердзіць, што гэта не так. Перманентная высылка ксяндзоў, закрыццё цэркваў, немагчымасць працаваць з вернікамі. Людзі адчулі, што іншага выйсця проста няма, вырашылі бараніць свае інтарэсы, у тым ліку і палітычным чынам. Таму рэпрэсіі з боку ўлады становяцца каталізатарам палітызацыі грамадства.

Зноў-такі, што датычыцца прадпрымальнікаў, то не памылюся, калі скажу: дзевяноста працэнтаў з іх гатовы падтрымаць новыя палітычныя сілы. Не таму, што яны палітызаваныя, а таму, што ўмовы іх працы такія, што падатковая інспекцыя практычна без падстаў можа ўваходзіць у офісы і правяраць фірмы, кожны з іх "задушаны" падаткамі і трымаецца "на валаску", не можа нармальна існаваць. Многіх гэта ўжо дастала.

Думаю, сёння ўсе зразумелі, што нават блізкасць да ўладных структур, адміністрацыі, Лукашэнкі не гарантуе асабістай бяспекі і бяспекі бізнесу. Апошняя кадравая ратацыя сведчыць аб гэтым даволі красамоўна. Дадаць можна і крымінальную справу былога кіраўніка рынку "Ждановічы".

— А з чым да выбаршчыкаў ідуць бізнесмены-хрысціяне?

— Мая задача ўдзелу ў выбарах — перш за ўсё распавесці пра хрысціянскую дэмакратыю, расказаць пра тое, што ёсць новая генерацыя, якая будзе займацца рашэннем праблем, якія непакояць людзей, абараняць іх інтарэсы. Такі вопыт ўжо ёсць. У маёй акрузе месціцца царква "Новае жыццё". Калі вакол яе адбываліся вядомыя падзеі, мы былі аднымі з арганізатараў кампаніі ў абарону царквы і сабралі больш за 50 тысяч подпісаў за змены ў Закон аб свабодзе сумлення. Мы будзем казаць: многія недарэчнасці абумоўлены тым, што ўлада нікім не кантралюецца, бо ў Беларусі няма сумленных выбараў, і хочам гэта кардынальна змяніць. Мы будзем запрашаць людзей далучацца да нашай кампаніі, ісці ў мясцовыя выбарчыя камісіі, быць назіральнікамі. Тлумачыць: многія праблемы сучаснай Беларусі звязаны з тым, што ў нас няма свабоды. Свабоды бізнесу, а дакладней, сапраўднай канкурэнцыі. Наша праграма — стварыць для бізнесу спрыяльныя ўмовы, спыніць развіццё кланавага бізнесу, аднавіць законнасць. Людзям гэта проста патлумачыць практычна: каб знізіць кошты на кватэры ў Мінску, патрэбна свабода для бізнесу — стварыць роўныя ўмовы, магчымасці для ўдзелу ўсіх кампаній у забудове. Сёння ў Мінску будоўляй займаецца толькі некалькі манапалістаў.

Наша праграма — свабода для цэркваў і грамадскіх аб'яднанняў. Калі дазволіць цэрквам актыўна працаваць з людзьмі — у нас будзе менш абортаў і наркаманаў, таму што ў іх ёсць выдатныя рэабілітацыйныя праграмы па вывадзе тых жа наркаманаў з наркатычнай залежнасці, ёсць паспяховы вопыт працы з цяжкімі падлеткамі і інвалідамі...

У Беларусь павінна прыйсці свабода для цэркваў і забарона для сект. На сённяшні дзень усё наадварот. Секты дазволены (усялякія майстры Таро і гаданні па тэлебачанні), а цэрквы працаваць не могуць.

Яшчэ адзін з пунктаў нашай праграмы — сумленныя, справядлівыя выбары без фальсіфікацыі і кантроль над уладай. Для таго каб сітуацыя ў Беларусі змянілася, трэба зменшыць карупцыю, стварыць для людзей спрыяльныя ўмовы для працы, а гэта немагчыма без кантролю над уладай. Калі выбары фальсіфікуюцца, а дэпутаты прызначаюцца — то якім чынам яны могуць бараніць інтарэсы народа? Таму мы актыўна падтрымліваем кампанію "За сумленныя выбары".

— "Кантроль" гучыць вельмі добра, але ў рэальнасці адбываецца зусім іншае. Людзі, напрыклад, не ведаюць, адкуль на самай справе ідуць тыя ж замежныя інвестыцыі.

— На жаль, зараз праводзіцца тайны продаж прадпрыемстваў. Тое, чым беларуская ўлада так ганарылася апошнія 10 год, дзяржаўная маёмасць, негалосна перадаецца ў прыватныя рукі. У прынцыпе, сам працэс прыватызацыі можна было б назваць станоўчым, калі б ён праходзіў па-іншаму, на канкурэнтнай аснове, каб перавага не аддавалася толькі расійскаму капіталу. Напэўна, расійскі бізнес не самы лепшы і чысты, бо ён заўсёды звязаны з мясцовай карупцыяй. Па вялікім рахунку ніхто не ведае пра нейкія тэндэры, праз якія прадаюцца беларускія прадпрыемствы. Ужо заўтра і заводы, і нерухомасць Мінска будзе належаць новым маскоўскім і беларускім алігархам. Гэта і тлумачыць тое, чаму Мінск забудоўваецца так безгустоўна і чаму новыя мінскія дамы так падобны на маскоўскія. Беларуская сталіца прымітыўна нявечыцца. Акрамя расійскіх, ніякіх іншых інвестыцый амаль няма, хаця Захад гэтага бы вельмі хацеў. Для іх не створаны ні палітычныя, ні эканамічныя ўмовы.

Ва ўсіх краінах назіраецца баланс інвестыцый, а ў Беларусі яго няма. Улада хавае сапраўдныя лічбы, але я ўпэўнены, што там восемдзесят працэнтаў — расійскія грошы, а гэта азначае, што ў будучым мы будзем залежаць толькі ад іх капіталу. Каб захаваць сваю незалежнасць, трэба мець у гэтай галіне парытэт.

— Тады апошняе пытанне. Вы размаўляеце па-беларуску. Як гэта ўспрымаецца людзьмі?

— У Мінску большасць людзей успрымае беларускую мову вельмі станоўча. Падчас папярэдніх выбарчых кампаній, мы прасілі нашых зборшчыкаў подпісаў размаўляць на той мове, якую ўжываюць тыя, хто ставіць подпісы.

Але потым высветлілася, што тыя валанцёры, якія заўсёды размаўлялі з жыхарамі па-беларуску, сабралі подпісаў болей за астатніх. Мінчане вітаюць беларускую мову, і даўно ведаюць , што па-беларуску размаўляюць не толькі сябры Партыі БНФ. Таму, я перакананы, што і беларускую мову, і хрысціянскія каштоўнасці людзі будуць успрымаць добра.

Аляксандр ТАМКОВІЧ.
Фота Юрыя ДЗЯДЗІНКІНА.

ДАВЕДКА

Віталь Рымашэўскі нарадзіўся 3 сакавіка 1975 года ў Бабруйску. Бацька — будаўнік, маці — інжынер па транспарце. Скончыў сярэднюю школу і паступіў на будаўнічы факультэт Беларускай дзяржаўнай політэхнічнай акадэміі. Пасля сканчэння вучобы працаваў у розных структурах, пераважна ў галіне маркетынгу.

Жанаты.

З 1996 года займаецца палітыкай. Адзін з заснавальнікаў "Маладога фронту".

З 2006 года сустаршыня аргкамітэта па стварэнні партыі "Беларуская хрысціянская дэмакратыя".

У шасці акругах ёсць толькі кандыдат улады

У шасці выбарчых акругах вылучыліся толькі па адным прэтэндэнце на дэпутацкі мандат. Пра гэта паведаміў сакратар Цэнтрвыбаркама Мікалай Лазавік.

Паводле яго слоў, гэта Івацэвіцкая акруга № 11, Пінская сельская № 15 (Брэсцкая вобласць), Наваполацкая №25 (Полацкі раён Віцебскай вобласці), Ваўкавыская №48, Навагрудская №57 (Гродзенская вобласць) і Маладзечненская сельская №71 (Мінская вобласць). Найбольшая колькасць прэтэндэнтаў у Мінску, дзе па некалькіх акругах вылучаецца па сем чалавек.

Кандыдаты выходзяць у эфір

Цэнтральная камісія па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў зацвердзіла графік выступленняў кандыдатаў у дэпутаты ў тэле- і радыёэфіры.

Член Цэнтрвыбаркама Надзея Кісялёва паведаміла, што кандыдаты будуць выступаць па тэлебачанні і радыё з 3 па 19 верасня. Адмысловы графік прадугледжаны ў Брэсцкай і Гродзенскай абласцях з-за асаблівасцяў тэлевізійнага вяшчання на іх тэрыторыях. У Брэсцкай вобласці выступленні будуць праходзіць 4, 8, 10, 12, 15, 17 і 19 верасня, у Гродзенскай — 3, 5, 9, 11, 16 і 18 верасня.

Выступленне кандыдата працягласцю не больш за пяць хвілін будзе даваецца ў запісе: па радыё — ад 18.00 да 19.00, па тэлебачанні — ад 17.30 да 18.30. У адзін дзень будуць перадаваецца выступленні ўсіх кандыдатаў адной акругі. Тэлебачанне і радыё будуць загадзя інфармаваць выбаршчыкаў аб парадку выступленняў кандыдатаў.

Кандыдатам, зарэгістраваным у акругах Мінска і Мінскай вобласці, эфірны час будзе даваць радыёстанцыя "Сталіца", астатнім — абласныя радыёкампаніі. Тэлевізійныя выступленні кандыдатаў з Мінска будзе трансляваць тэлеканал "Лад", кандыдатаў з Мінскай вобласці — СТБ, астатніх кандыдатаў — абласныя тэлерадыёкампаніі.

ПЕРЕКРЕСТОК МНЕНИЙ

Мистификация

Оппоненты власти утверждают: в Беларуси "элегантные победы" во всех избирательных кампаниях куются, как правило, избирательными комиссиями. Представители власти отвергают все обвинения и настойчиво твердят про честность и открытость подсчета голосов. Казалось бы, в чем спор? Ведь камень преткновения — избирательные бюллетени. Сколько их, кто и как контролирует их количество и подсчет голосов?

Сегодня мы решили это выяснить.

В интервью "Народной газете" председатель Центральной комиссии по выборам и проведению республиканских референдумов **Лидия Ермошина** сказала: "У нас создано два мифа: досрочное голосование и непрозрачные урны. Что касается пластиковых урн, то они у нас применяются, но там, где орган, оборудующий участок, имеет деньги... Школы не обладают такими средствами и пользуются тем, чем пользовались всю жизнь... Миф о пластиковых урнах создан исключительно на просторах СНГ. Те, кто педалирует эту тему, не хотят обращать внимания на простейшее — ведь через стекло видно только количество бумаги, но не содержание документов".

Секретарь Центральной комиссии по выборам и проведению республиканских референдумов **Николай Лозовик** считает, что *"проблем при изготовлении бюллетеней не было и не будет"*.

"Форма бюллетеня Центризбиркомом утверждена, в соответствии с ней даются заказы на их изготовление, — говорит Николай Иванович. — Заказы будут размещать окружные избирательные комиссии. Количество бюллетеней традиционно делается с небольшим запасом, не более 10 процентов. На всякий, как говорится, пожарный случай — что-то может случиться на участке, какое-то стихийное бедствие произойдет и потребуется заменить комплект бюллетеней и доставить новые... Мы как-то не ставили никогда вопрос о наблюдении за изготовлением бюллетеней и полагаем, что если международные наблюдатели захотят присутствовать при этом, мы такую возможность предоставим.

Председатель юридической комиссии политсовета Объединенной гражданской партии, специалист по избирательному праву **Сергей Альфер**:

— Окружная комиссия не является юридическим лицом, поэтому заказ на изготовление бюллетеней делается соответствующими исполкомами и районными администрациями, на счетах которых находятся деньги. Из-за того, что за процессом изготовления избирательных бюллетеней нет должного контроля, возникают разные подозрения. Конечно, в заявке можно написать, что, мол, необходимо изготовить столько-то бюллетеней (примерно 70 тысяч на один округ плюс 10%). Но сколько изготовлено на самом деле? До сих пор это никто и не контролировал. (Замечу, бюллетени у нас печатаются на обычной бумаге, у них нет никакой степени защиты.) Затем бюллетени передаются в окружные и участковые комиссии. Они, находясь в полной зависимости от местных органов власти, вполне могут получить дополнительно, без документального оформления, намного больше 10-процентного уровня бланков, которые затем можно использовать "по усмотрению".

Во всех странах данный процесс происходит под достаточно жестким контролем оппозиционно настроенных членов избиркомов, наблюдателей. В наших условиях, убежден, это тоже крайне необходимо. Кроме того, можно было бы ввести в практику печатание бюллетеней с отрывными номерными корешками, как в Латвии, (хотя, думаю, и тут власти предержащие смогли бы найти выход, сделав двойную нумерацию).

В любом случае проблема упирается в комплектование избирательных комиссий, которые были бы в большой степени независимы от местных органов власти.

Почетный председатель БСДП Александр Козулин:

— Я сегодня говорю: давайте сделаем подарок ЦИК и купим прозрачные урны. Это очень важно! За пять дней досрочного голосования в непрозрачных урнах ночью можно поменять все, что хочешь... Достаточно вбросить от 10 до 20 процентов бюллетеней, и они решат ситуацию в пользу любого кандидата в депутаты. А прозрачные урны исключают такую возможность, потому что можно вечером и следующим утром сфотографировать эти урны. Ермошина говорит, что нет средств на их приобретение. ОБСЕ и США, сделайте ЦИК подарок!

Сергей Альфер:

— В нашей ситуации, безусловно, нельзя будет проследить за процессом подсчета голосов при досрочном голосовании, ибо порядок здесь таков, что можно спокойно заменить сто процентов бюллетеней. Однако непосредственно в день голосования наблюдателям надо проявить жесткость — при подсчете голосов находиться не далее 2—3 метров и не мешать этому процессу, контролируя его, видя содержание бюллетеней. Что же касается приобретения прозрачных урн, то, убежден, есть такие вещи, на которые нельзя жалеть денег. Действительно, если бы средства попросили у международного сообщества, они были бы предоставлены. Ведь, если говорить о фальсификации, коль в урну будет вброшена пачка бюллетеней, сразу станет видно, что есть что.

А вообще, по моему глубокому убеждению, нынешние выборы будут полностью сфальсифицированы органами власти.

***

Получается, как здесь ни крути, на всех этапах подсчета голосов инсинуации возможны. Неужели действительно выборы уже сделаны?..

Игорь ГРИШАН.

Прадстаўнікі 25 дзяржаў ужо назіраюць за беларускімі выбарамі

Доўгатэрміновы маніторынг парламенцкіх выбараў у Беларусі на гэты час праводзяць 89 міжнародных наглядальнікаў з 25 дзяржаў.

Міжнародныя наглядальнікі прадстаўлены трыма структурамі: 30 чалавек ад СНД, 5 — ад Міжпарламенцкай асамблеі СНД, 54 — ад БДІПЧ АБСЕ. Доўгатэрміновыя наглядальнікі сочаць за работай выбарчых камісій, выкананнем норм заканадаўства, за сродкамі масавай інфармацыі пры правядзенні перадвыбарнай агітацыі і прапаганды.

Пад наглядам?

Восем палітычных партый накіравалі сваіх прадстаўнікоў у склад ЦВК з правам дарадчага голасу. Аб гэтым было заяўлена на пасяджэнні Цэнтрвыбаркама Беларусі.

Сваіх прадстаўнікоў у склад ЦВК, у прыватнасці, накіравалі Рэспубліканская партыя працы і справядлівасці (Віктар Сакалоў), Камуністычная партыя Беларусі (Георгій Атаманаў), Ліберальна-дэмакратычная партыя (Наталля Мацяйковіч), Беларуская аграрная партыя (Эдуард Калінін), Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада) (Іван Лабачоў), Партыя камуністаў Беларуская (Алена Скрыган), Аб'яднаная грамадзянская партыя (Уладзімір Раманоўскі), Партыя БНФ (Галіна Сямдзянава). Сем прадстаўнікоў партый, за выключэннем Івана Лабачова, ўжо ўзялі ўдзел у пасяджэнні Цэнтрвыбаркама.

НУ І НУ!

Дэфіцыт месцаў для агітацыі

Гродзенскі гарадскі выканаўчы камітэт вызначыў месцы для размяшчэння друкаваных матэрыялаў на рэкламна-інфармацыйных тумбах і стэндах. Паводле гэтага рашэння, напрыклад, у Кастрычніцкім раёне горада, вызначана толькі чатыры месцы для размяшчэння такой агітацыйнай прадукцыі. Яўна, што кандыдатам у дэпутаты будзе недастаткова выдзеленых стэндаў, каб давесці сваю праграму да выбаршчыка.

Няўжо такі дэфіцыт плошчаў у горадзе над Нёманам? Ці ўлады ўвогуле не хочуць, каб грамадзяне хоць што-небудзь ведалі пра патэнцыйных кандыдатаў?

Агитация за кандидатов власти началась?

В минувшие выходные прошел мини-концерт на дворовой территории жилых домов у Черноморского рынка Гомеля, относящейся к 35-му избирательному округу, по которому выдвигается руководитель администрации Советского района Татьяна Филимончик. "Закатила" концерт администрация Советского района.

Ведущие, открывая мероприятие, заявили, что праздник приурочен к 35-летнему юбилею района, который будет праздноваться только. 20 сентября.

На этом мероприятии присутствовала и претендент на депутатский мандат Татьяна Филимончик. Ведущие концерта произнесли коллективную благодарность за крыши, которые не текут, за дороги, по которым безопасно ездить, и за эстетическую красоту района, которым она руководит. Затем Татьяна Филимончик вручила грамоты представителям особо "заслуженных" жилищных организаций и подробно рассказала гражданам о достижениях своей администрации.

Не правда ли, все это очень напоминает предвыборную агитацию? Причем за государственный счет.

Всплыл

Главный президентский кадровик Владимир Синяков решил попытать депутатского счастья и баллотируется по Молодечненскому сельскому избирательному округу №71.

Кандидатом в депутаты Синякова выдвинули трудовые коллективы ГОЛХУ "Воложинский опытный лесхоз" и ВРУП "Березинское".

Кстати, по Молодечненскому сельскому избирательному округу изначально были зарегистрированы три инициативные группы по сбору подписей: в поддержку начальника управления по труду, занятости и социальной защите Воложинского райисполкома Марины Иода, представителя ОГП Владимира Зверника и директора Красненской СШ Клавдии Маньковской. Кандидатом власти считалась Марина Иода. Но с появлением представителя Администрации президента весь расклад изменился. Группа представителя ОГП не набрала необходимого количества подписей избирателей, а остальные претенденты исчезли как-то сами собой...

Народная Воля http://www.nv-online.info
28 ЖНІЎНЯ 2008 г.

Жатва близится к финишу

Уборка хлебов в Беларуси вышла на финишную прямую. Валовой сбор зерна превысил 8 млн тонн. Скошено более 90 процентов площадей, занятых зерновыми и зернобобовыми культурами. В среднем по республике урожайность составляет 39,5 ц/га, что на 9 центнеров больше, чем в прошлом году. Намолот в хозяйствах Минщины превысил 2 млн тонн, а на Гродненщине преодолен полуторамиллионный рубеж. В счет госпоставок пока продано около 800 тысяч тонн зерна.

На днях из Гомельской области, где хлеба уже практически убраны, 30 комбайнов направлены на помощь земледельцам одного из районов Витебщины. Однако в Минсельхозпроде считают, что переброску техники надо активизировать. Теперь же, как отметил министр сельского хозяйства и продовольствия Семен Шапиро, необходимо помочь в уборке зерновых сельчанам на их личных подворьях. При этом он особо подчеркнул, что помогать крестьянам следует даже там, где еще не завершена уборка на общественных полях.

Игорь ГРИШАН.

Сальдо в минусе

Отрицательное сальдо внешней торговли товарами и услугами по методологии платежного баланса в первом полугодии составило 1 млрд 81 млн долларов (в 2008 году прогнозируется отрицательное сальдо в 1400—1420 млн долларов). Об этом сообщили в Министерстве статистики и анализа Беларуси.

Основным источником формирования отрицательного сальдо внешней торговли товарами являются экспортно-импортные операции с промежуточными товарами (энергоносители, сырье, материалы и комплектующие). В страну их ввезено на 15 млрд 3,7 млн долларов, или в 1,7 раза больше, чем за соответствующий период прошлого года. Экспорт промежуточных товаров составил 12 млрд 587,7 млн долларов, превысив уровень соответствующего периода прошлого года также в 1,7 раза. Величина отрицательного сальдо внешней торговли промежуточными товарами увеличилась с 1 млрд 670,1 млн долларов в январе — июне 2007 года до 2 млрд 416 млн долларов в январе—июне 2008 года.

Более половины экспорта и импорта подобного рода товаров составляют энергетические товары. За первое полугодие 2008 года на внешний рынок их поставлено на 6 млрд 700,6 млн долларов, что в два раза больше, чем за аналогичный период прошлого года. Импорт энергоносителей составил 7 млрд 886,3 млн долларов и возрос в 1,9 раза. Сальдо внешней торговли энергоносителями сложилось отрицательное в 1 млрд 185,7 млн долларов и по сравнению с январем — июнем 2007 года увеличилось на 466,3 млн долларов.

Марина НОСОВА.
БелаПАН.

Губит людей не пиво,

или Станет ли мелкий бизнес жертвой борьбы с алкоголизмом?

В правительстве проходит согласование проекта "антиалкогольного" декрета президента. Документ предусматривает ограничение времени продаж спиртных напитков, а также запрет на реализацию пива в мелкорозничной торговле на территории Беларуси. По оценкам экспертов, предлагаемые меры могут нанести серьезный урон экономике, а также еще более ухудшить ситуацию с продажами белорусского пива. Впрочем, в Гродно дожидаться решения сверху не стали, запретив продажу ячменного напитка в киосках еще с 5 июня.

Документ, который проходит согласовательную процедуру не в первый раз, характеризуется неоднозначным отношением к нему органов госуправления. По информации *"Белорусских новостей"*, инициаторами непопулярных мер являются МВД и почему-то Минторг, по мнению которых ограничения на продажу пива должны улучшить ситуацию с профилактикой пьянства и алкоголизма в стране.

Их в этом не поддерживают Минэкономики, Министерство по налогам и сборам, а также концерн "Белгоспищепром", оперирующие экономическими категориями. В частности, в случае принятия декрета снизятся поступления в бюджет от бизнеса, а также упадут объемы продаж белорусского пива. Это расходится и с требованием Совмина наращивать реализацию отечественного ячменного напитка, а мелкая розница является важным подспорьем: через киоски сегодня продается около четверти реализуемого пива. Задание правительства по продажам белорусского пива сейчас и без того не выполняется: за первое полугодие продано лишь около 40% от плана.

Противниками запретительных мер выступают и сами производители пива, теряющие важные каналы сбыта. Кроме того, пивоваренные вложили средства в покупку оборудования для мелкорозничной торговли (холодильники, палатки, зонты) и, естественно, хотели бы получить от этого отдачу.

Однако крайним в антиалкогольной кампании властей может оказаться мелкий бизнес. Вряд ли по нраву будет такое решение и самим потребителям, у которых станет значительно меньше возможностей покупать пиво.

Разговоры о том, что продавать ячменный напиток в киосках запретят, начались еще два года назад. Бороться с алкоголизмом таким образом предлагало МВД. Ввел непопулярные меры только Гродно в начале июня нынешнего года, хотя законных оснований для этого не было, считают в бизнес-среде.

Как следует из ответа Гродненского облисполкома на запрос предпринимательского объединения "Перспектива", в своих действиях местные чиновники ссылаются на государственную программу национальных действий по предупреждению и преодолению пьянства и алкоголизма на 2006—2010 годы. Поскольку местные исполкомы наделены правом устанавливать места розничной торговли и ассортиментные перечни товаров торговых объектов на подведомственной территории, такое решение, отмечают они, будет действовать в Гродно до принятия декрета президента, который готовится в соответствии с упомянутой госпрограммой. То есть если декрет принят не будет, то и отмены решения предпринимателям, работающим без пива на грани убыточности, и покупателям ждать также не следует.

При этом отсутствие пива в киосках не сказалось на объемах его реализации, говорится в ответе. В июне продажи пива выросли в Гродно на 20% по отношению к аналогичному периоду прошлого года.

Как сообщил *"Белорусским новостям"* председатель РОО "Перспектива" **Анатолий Шумченко**, обращение, которое объединение около месяца назад направило руководству страны с просьбой отменить решение властей Гродно, сейчас находится в Конституционном суде, который и должен установить правомочность запрета продажи пива в киосках.

По мнению Шумченко, борьба с алкоголизмом не должна вестись за счет малого бизнеса: *"Вспомним советские времена, когда в ходе антиалкогольной кампании вырубались виноградники. В результате обанкротились многие предприятия (особенно в Молдове), которые производили качественные вина. Если проводить аналогии, сегодня происходит то же самое, только вместо виноградников под корень вырубается малый бизнес. Борьба с пьянством — очень удобный предлог, чтобы закрыть мелкорозничную точку, торгующую пивом"*.

Нужно бороться не со следствием, а с причиной, считает Шумченко, и начинать запрет не с пива, а с плодово-ягодных вин: *"Как показывает опыт европейских стран, снижению уровня алкоголизации населения способствует потребление натуральных слабоалкогольных напитков: пива и виноградного вина. Белорусские граждане предпочитают пить плодовые вина, к которым их приучали десятилетиями и которые приносят в бюджет приличный доход"*.

Следует заметить, что **Александр Лукашенко** не раз публично высказывал свою позицию по "пивному вопросу". На встрече с президентом пивоваренной компании Heineken N.V. **Жаном-Франсуа ван Боксмеером** 15 апреля он отметил, что в Беларуси до сих пор пиво потребляют меньше, чем в других странах. *"Насколько известно, при нормальном и умеренном потреблении пиво здоровью не вредит..."*, — заметил тогда Лукашенко. Еще раньше президент говорил о том, что стратегия государства — *"отталкивать население Беларуси от "чернила", "бормотуки" и крепких напитков, чтобы люди больше пили пиво и хорошее вино"*.

Впрочем, именно за главой государства и будет последнее слово при подписании "антиалкогольного" декрета.

КАНФЛІКТ

Жыхары вёскі Вітаўка патрабуюць закрыць "Белспецліцё"

Жыхары вёскі Вітаўка Мінскай вобласці выступаюць супраць дзейнасці мясцовага прадпрыемства, якое, на іх думку, забруджвае навакольнае асяроддзе.

Як паведаміла БелаПАН жыхарка вёскі Ніна Максімава, з 2002 года жыхары вёскі Вітаўка і суседніх вёсак Чаркасы і Павелкава звярталіся ў розныя інстанцыі са скаргамі на дзейнасць ТАА "Белспецліцё", якое вырабляе алюміній, свінец, цынк, волава, медзь і адліўкі гатовых вырабаў з алюмінію і цяжкіх металаў.

— Ад густога чорнага дыму пакутуюць жыхары вёсак. Дзейнасць прадпрыемства суправаджаюць дым, чад і гар, — зазначыла Н.Максімава.

Днямі жыхары вёскі сустракаліся з кіраўніцтвам прадпрыемства і прадстаўнікамі мясцовай улады, Мінпрама, Праматамнагляду. "Сустрэча атрымалася сумбурная, і толку ад яе не было", — лічыць прадстаўнік грамадскасці вёскі. Жыхары задавалі пытанні наконт скарачэння водаахоўнай і санітарна-гігіенічнай зон, выказвалі сваю незадаволенасць дзейнасцю прадпрыемства.

— Як запэўніваюць нас прадстаўнікі прадпрыемства, усе пробы паветра і глебы ваколі прадпрыемства сведчаць аб тым, што шкодныя рэчывы знаходзяцца ў межах дапушчальных норм. Але чаму ж тады ад прадпрыемства валіць чорны дым? Па адказах шэрагу ведамстваў на нашы запыты ў лістах на прадпрыемстве ўсталявалі ачыстныя фільтры, але 15 і 16 жніўня мы зафіксавалі на камеру ўсё той жа чорны дым, — сказала Н.Максімава.

Яна заявіла, што жыхары вёскі маюць намер і далей звяртацца ў розныя інстанцыі з просьбай аб закрыцці прадпрыемства.

Як паведаміў у інтэрв'ю БелаПАН камерцыйны дырэктар ТАА "Белспецліцё" Дзмітрый Аўрукін, "прадстаўнікі ўлады на сустрэчы з жыхарамі вёскі 23 жніўня растлумачылі, што ўсе выкіды знаходзяцца ў межах нормы".

— На прадпрыемстве ўстаноўлены фільтры, якія паглынаюць усе шкодныя часціцы, што выдзяляюцца пры плаўцы другаснага алюмінію, — заявіў камерцыйны дырэктар. Ён паведаміў, што прадпрыемства падало ў Міністэрства прамысловасці дакументы аб прадаўжэнні ліцэнзіі на дзейнасць. Тэрмін дзеяння папярэдняй ліцэнзіі завяршаецца 9 верасня 2008 года.

ПРОБЛЕМА

Одноэтажная Беларусь

Близятся очередные парламентские выборы, но вряд ли многие белорусские избиратели тратят время на изучение предвыборных программ претендентов на депутатские мандаты. Все равно ведь все обещают примерно одно и то же: мол, выберите меня — и вам всем "будзе шчасце". Ну и богатство в придачу. Вот только мало кто говорит, как именно он собирается сделать белорусов всех поголовно зажиточными. Справедливости ради хочу заметить, что традиционно экономические блоки предвыборных программ одинаково плохо проработаны как у провластных кандидатов, так и у представителей оппозиции. И уж совсем невнятно там говорится о том, каким данный конкретный кандидат видит решение жилищной проблемы. Между тем Беларусь имеет все шансы сравнительно быстро решить проблему с жильем для своих граждан — нужна просто адекватная современным реалиям государственная программа и немного нестандартный подход.

Вечная проблема

Белорусские власти решают жилищную проблему с того момента, как первый советский танк вошел в освобожденный Минск 3 июля 1944 года. С тех пор жители страны видели попытки реализовать самые различные градостроительные концепции — каждый новый генсек предлагал свое решение проблемы. Как результат, сегодня в белорусских городах налицо полный "архитектурный зоопарк" — и "сталинки", и "хрущевки", и "брежневки", и современные высотки, и частный сектор бог весть каких лет...

Несколько лет назад правительство разработало очередную концепцию решения жилищной проблемы, но и она тотчас же оказалась практически невыполнимой. Попросту говоря, ставка на ипотеку и долевое строительство в белорусских экономических реалиях себя не оправдывает.

Причина невыполнимости госпрограммы проста: растущие цены на российский газ плюс неуверенная энергоемкость белорусской промышленности. Сегодня в структуре затрат при производстве строительных материалов стоимость энергоносителей (т.е. того же газа) составляет в среднем 15—20%. Однако в цементе, стеновых материалах, стекле "энергетическая" составляющая намного выше. А ведь это именно те материалы, из которых строится типовой жилой дом. В результате каждое повышение цены на газ увеличивает цены на базовую группу строительных материалов в среднем на 30—50%. (С дефицитом цемента и завышенными ценами на него в прошлом году мы, помнится, уже столкнулись.)

При этом в себестоимости квадратного метра строящегося жилья примерно 50—60% приходится как раз на стройматериалы. Результат: затраты на возведение конкретного многоэтажного здания увеличатся в лучшем случае на 10—15%, а в худшем — и на все 20—30%. То есть стоимость строительства вырастает принципиально, хороня под собой лучшие начинания белорусского правительства.

Как результат всего вышеперечисленного, белорусские политики стараются просто держаться подальше от жилищного вопроса. Действительно, заработать очки на, скажем, модной теме Парка высоких технологий гораздо проще, чем искать принципиально новые подходы в сфере массового жилищного строительства.

"Одноэтажная Америка"

Термин "одноэтажная Америка" появился в 20—30-х годах прошлого века, как раз тогда, когда США пребывали в Великой депрессии, а затем выходили из нее. Именно на то время пришелся пик строительства одно-двухэтажных частных домиков в пригородах американских мегаполисов — там, где земля была подешевле. Как раз тогда же происходила тотальная "автомобилизация" американского общества, так что транспортный вопрос отпадал сам собой.

Американские банки, остро нуждавшиеся в клиентах, охотно подхватили начинание. Если человек мог сам купить земельный участок возле города (а они, напомню, были очень недорогие), он тут же без проблем получал многолетний кредит на строительство собственного дома. Роль местных властей свелась к минимуму: разработке единых градостроительных правил, чтобы новые частные дома не слишком сильно отличались друг от друга и не создавали откровенный разнобой в городской архитектурной среде. Зато массовое жилищное строительство за счет банковских и муниципальных кредитов создало целую индустрию, состоящую из небольших частных строительных фирм. Появилось множество новых рабочих мест, получило импульс производство стройматериалов. Америка начала "выползать" из Депрессии.

Результат: и сегодня более 80% американцев проживают в "одноэтажной Америке" — огромных по площади жилых массивах, окружающих нашпигованные небоскребами центры американских городов. Да и привычка жить в кредит у американцев осталась как раз с тех лет.

Коттеджи вместо многоэтажек

В Беларуси лет 10—15 назад едва не произошло то же самое. Когда была дана свобода коттеджному строительству, молодой средний класс тут же ринулся застраивать окрестности Минска собственными домами и домиками (типичный пример — Боровляны). При этом, правда, коттедж в пригороде все равно не рассматривался как самостоятельное жилье, а служил лишь престижным приложением к городской квартире. Этакая "продвинутая дача". Власти в процесс тогда особо не вмешивались, и в результате каждый строил что хотел и как хотел. Те же Боровляны представляют сегодня собой пример редкостной эклектики: стоит пустующий шикарный дворец цыганского барона, убитого в бандитской разборке, а напротив — небольшой коттеджик какого-то минского "Самодеятельности", построенный своими руками. Пример, кстати, абсолютно реальный.

Потом, примерно с 2000 года, бум коттеджного строительства в белорусских пригородах естественным образом пошел на спад. Кто изначально имел деньги и желание — тот отстроился, новых богатых предпринимателей появлялось не много, так что спрос на участки для нового строительства упал практически до нуля. Зато вновь начали пользоваться спросом дачи. А реальной ценностью на рынке недвижимости все это время оставалась (и остается) обычная городская квартира.

Но, как известно, если в одном месте убыло, то в другом должно прибыть. Один знакомый автора этих строк делает весьма неплохой бизнес, производя в Беларуси сборно-разборные деревянные коттеджи и продавая их в Казахстан. Только туда — спроса на такой товар в Беларуси не нашлось, зато казахи "с руками отрывают". Как говорит сам предприниматель, "здесь произвели деревянный комплект для коттеджа (стены, пол, крыша и т.д.) — не проблема. Продать в Казахстане — еще проще. Самая большая проблема — перевозка. Всякий таможенник, чиновник лапку за денежкой тянет". По словам бизнесмена, на сегодняшний день у него заказов в Казахстане — "на две деревни". Осталось выполнить.

"Одноэтажная Беларусь"

Разработка и реализация концепции "одноэтажной Беларуси", конечно, не станет панацеей от всех проблем, но снизить остроту жилищного вопроса наверняка сможет. Главное, чтобы все не свелось к новому "буму коттеджей".

Прежде всего замечу, что в Беларуси очень низкая по европейским меркам плотность населения. То есть свободной земли, в том числе и вокруг городов, хватает, но для земледелия она обычно малопригодна. Со стороны государства было бы разумно свободно раздавать эту землю (в определенных пригородах, разумеется) всем желающим и нуждающимся в улучшении жилищных условий, но с одной оговоркой — начать строительство собственного дома на протяжении, скажем, одного года. При этом бюджетные средства, которые сейчас направляются прямиком в строительные организации, логично было бы расходовать на создание инфраструктуры в районах "одноэтажной Беларуси" — сетей электро-, газо-, и водоснабжения, утилизации бытовых отходов, строительство дорог. Кстати, именно отсутствие развитой инфраструктуры сыграло свою роль в сворачивании коттеджного строительства.

Далее схема проста: не обеспеченный жильем человек бесплатно получает от государства участок земли под частное строительство, причем с готовой инфраструктурой. Стройся! Естественно, личные и семейные сбережения в такой ситуации пойдут прямиком на строительство дома. Как и значительная часть ежемесячной зарплаты. А у любого банка будет прямой стимул выдать такому человеку потребительский кредит. Кстати, государство вполне могло бы в подобных ситуациях выступать в роли поручителя по кредиту и даже частично гасить проценты.

Тут еще надо учитывать, что количество личных авто за последние годы в Беларуси выросло в разы, да и ситуация с общественным транспортом более-менее наладилась, так что серьезного обострения транспортной проблемы в жилых пригородах ожидать не приходится.

Экономических преимуществ у описанной схемы — великое множество. Во-первых, вовлекаются в активный экономический оборот частные сбережения. При этом значительная часть мелких личных капиталов, заработанных незарегистрированными предпринимателями, наверняка выйдет из тени. Банкам добавится работы и клиентов — хорошо и то, и другое. Во-вторых, на рынке тут же активизируются малые частные строительные предприятия. А это не только налоговые поступления, но и большое количество новых рабочих мест. В-третьих, новый импульс для своего развития получит рынок недвижимости. Преимущества — смотрите предыдущий пункт. В-четвертых, в новых пригородных жилых районах кто-то должен будет создавать всю бытовую инфраструктуру — магазинчики, кафе, прачечные и химчистки, СТО, бензозаправки и т.д. Опять же, огромное поле деятельности для бизнеса.

Далее. В условиях, когда с рынка уйдут единые крупные заказчики, вместо которых появится множество мелких, производители стройматериалов просто вынуждены будут действовать более гибко. А значит, помимо прочего, внедрять энергосберегающие технологии — чтобы снизить цены на свою продукцию и увеличить ее выпуск. Плюс получит развитие индустрия по производству "энергетически дешевых" стройматериалов — например, различных изделий из древесины.

Снизится и "коррупционная составляющая", традиционно высокая в строительном бизнесе. Сегодня, при точечной застройке многоэтажными жилыми домами, выделение земельных участков в городской черте — процесс долгий, сложный и абсолютно непрозрачный. О злоупотреблениях в этой сфере среди строителей ходят легенды...

И наоборот, массовое выделение бесплатных земельных участков в пригородах вполне реально сделать вполне прозрачным. Нет дефицита — нет и предпосылок для коррупции. Конечно, правительству придется немало потрудиться — например, как когда-то в Америке, разработать и принять единые градостроительные (архитектурные и т.д.) нормы для одноэтажных жилых районов. Зато автоматически отпадет самый одиозный в сегодняшнем строительстве этап — печально известное согласование проекта.

Российский опыт

Схожие идеи уже начинают реализовываться в России. Еще на заседании президиума Госсовета в мае 2006 года было принято решение о проведении эксперимента — строительстве в трех федеральных округах (Центральном, Северо-Западном и Приволжском) — крупных домостроительных комбинатов, которые вместо привычных железобетонных панелей выпускали бы с конвейера сборные индивидуальные и малоквартирные дома. Вторая часть эксперимента — застроить этими домами крупные микрорайоны и посмотреть на практике, каков будет результат. Главная идея — попытаться наладить в России массовое малоэтажное строительство, ориентированное на быстрорастущий средний класс.

Первый такой комбинат — кстати, крупнейший в Европе, — начал в этом году работать в Пушкине под Санкт-Петербургом. С июля, когда на комбинате запустили вторую очередь, производство вышло на проектную мощность — 2,5 тысячи домов и дуплексов (спаренных домов на две семьи) площадью от 80 до 120 "квадратов" в год. И спрос на них, как говорят производственники, обеспечен на годы вперед.

Виктор ДЕМИДОВ.

Налоговая нагрузка не увеличится?

Недавно назначенный министр финансов Андрей ХАРКОВЕЦ отметил, что налоговая нагрузка на граждан в Беларуси при переходе на плоскую шкалу взимания подоходного налога не увеличится.

Он пояснил, что с 2009 года планируется перейти на плоскую шкалу взимания подоходного налога, установив по нему единую ставку на уровне 12%. При этом для недопущения роста налоговой нагрузки на население будут увеличены стандартные налоговые вычеты отдельным категориям граждан. Таким образом правительство намеревается сохранить налогообложение наименее обеспеченных слоев на нынешнем уровне.

Харковец также отметил, что снижение налоговой нагрузки на экономику в 2009 году составит 1,2 процентного пункта к ВВП. В результате в распоряжении предприятий останется 2 трлн рублей. Всего за время реформирования налоговой системы Беларуси будет отменено 20 налоговых платежей. Останется 27 налогов, шесть из которых — основные.

ej.by

Народная Воля http://www.nv-online.info
28 ЖНІЎНЯ 2008 г.

СОСТРАДАНИЕ

Где «скорая помощь» потеряла четыре минуты?

Здравствуйте!

Я стала очевидцем ДТП. Меня сразила "оперативность" медработников. И я решила обратиться к вам с просьбой опубликовать данный материал, поскольку не могу остаться безучастной после увиденного.

12 августа 2008 года в 20 часов 02 минуты в г.Минске по улице Плеханова напротив универсама "Рублевский" (бывший универсам "Серебрянка"), немного правее, на пешеходном переходе был совершен наезд на пешехода. Подробности происшествия.

По пешеходному переходу шла девушка в сторону вышеназванного универсама. В этот момент на большой скорости двигался автомобиль, не замедляя движения при приближении к пешеходному переходу. В результате чего водитель, управлявший автомобилем, сбил девушку, находившуюся на пешеходном переходе.

Удар был настолько сильным, что пострадавшую отбросило на 10 метров (пояснение: я приблизительно измеряла шагами) от места столкновения. После ДТП водитель не остановил автомобиль, лишь замедлил скорость на пару секунд, которых ему хватило для принятия решения скрыться с места ДТП, оставив пострадавшую в бессознательном состоянии на проезжей части.

В 20 часов 03 минуты мною был набран номер "Скорой помощи". Диспетчер приняла сообщение, в котором я подробно рассказала о происшествии, то есть описала место ДТП и состояние пострадавшей. Вызов был передан в 20 часов 03 минуты в ближайшее отделение "Скорой помощи", расположенное по проспекту Рокоссовского, 134. По словам диспетчера (на Рокоссовского), на момент принятия вызова у них имелась свободная выездная бригада "скорой помощи". Но на место происшествия бригада "скорой помощи" прибыла в 20 часов 10 минут — спустя 7 минут после экстренного вызова.

В тот же день я решила проверить: за сколько минут можно проехать на автомобиле путь, по которому следовала машина "скорой помощи". Получилось, что, соблюдая правила дорожного движения, до места ДТП я добралась за три минуты, причем пришлось постоять на светофоре на перекрестке Рокоссовского—Плеханова. Да, бригада "скорой помощи" не нарушила установленные нормативы, в которых оговорено время приезда "скорой помощи" на место ДТП: в течение 15 минут после вызова. Анализируя произошедшее, складывается впечатление, что в нашем государстве продолжительность жизни человека не так уж важна...

Печально.

P.S. Потерпевшая была доставлена в начале десятого в Больницу скорой помощи по улице Кижеватова. Попыталась узнать в приемном покое ,жива ли девушка и в каком состоянии она находится. Но мне ответили, что данную информацию они не вправе разглашать, поскольку я не знаю фамилию пострадавшей, то есть не являюсь близким для нее человеком.

С уважением —

Анна КУЛИКОВСКАЯ,
жительница г.Минска.

ВЗГЛЯД

За бойкот!

Вот оно и случилось, предвиденное и предсказуемое, несмотря на громкие заявления президента о том, что это будут показательные и самые демократические выборы, и указание не чинить оппозиционным представителям участвовать в участковых и окружных избиркомах, не допустили ни одного демократа. Громкие заявления оказались брехом. Власть в очередной раз проигнорировала усилия не только демократической оппозиции, но и чаяния десятков тысяч граждан, подписавшихся за выдвинутых кандидатов.

И неужели после этого можно промолчать и не объявить бойкот? Кто-то хочет идти до конца. До какого конца, если канат уже обрублен?..

З.Ф.СЕНЬКО.
г.Мозырь.

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ

Толькі з 14 гадоў

Мой сын-школьнік з аднакласнікамі ездзіў на экскурсію у Полацк, і я на ўсялякі выпадак дала яму 20 долараў. Але ў банку абмяняць іх ён не змог, і супрацоўніца банка сказала, што абмен валюты могуць ажыццяўляць толькі дарослыя. Ці так гэта?

Ганна Місюкевіч,
г.Мінск.

Як нам паведамілі ў юрыдычнай службе аднаго з беларускіх банкаў, адназначна на пытанне чытачкі адказаць нельга. Згодна з артыкулам 27 Грамадзянскага кодэкса, непаўнагадовыя могуць ажыццяўляць некаторыя здзелкі, да якіх адносіцца і абмен валюты, толькі з 14 гадоў. Такім чынам, калі сыну нашай чытачкі ўжо ёсць чатырнаццаць, то адмова прыняць у яго валюту была неправамернай, а калі няма, то супрацоўнікі банка дзейнічалі па законе.

ЗАДУМАЕМСЯ!

Зрусіфікаванасць — этнічная смерць беларусаў

Хваробы, узрост ужо пяць гадоў як адарвалі нас ад любімай педагагічнай працы ў вышэйшых навучальных установах.

Але напярэдадні кожнага навучальнага года неяк па-своеасабліваму адчуваем сябе. Усё чакаем пазітыўных перамен у народнай адукацыі. А іх як не было, так і няма.

Па-ранейшаму працуе яна не ў сваім нацыянальным рэчышчы, а з'яўляецца ледзь не копіяй аналагічнай сферы Расійскай Федэрацыі. Несумненна, апошняй ёсць чым ганарыцца ў навучанні і выхаванні маладой змены. Ды не будзем, аднак, забывацца, што яе сістэма адукацыі пры ўсіх сваіх плюсах не можа быць прыдатнай для Беларусі: розныя краіны, розныя народы з характэрнымі толькі для кожнага з іх гісторыяй, культурай, побытам, мовай, чаго ніяк нельга не ўлічваць пры ўзгадванні новых пакаленняў.

Што адбываецца на практыцы ў нашай сістэме адукацыі? Ды тое, чаго не павінна быць: **поўная зрусіфікаванасць**! І гэта ў *незалежнай, суверэннай* дзяржаве! У грамадстве, дзе няма недахопу ў адукаваных, высокай прафесійнай кваліфікацыі людзях! А прычыны такой бяды ў тым, што наша дзяржава хоць і незалежная, суверэнная, але не праводзіць узважанай, разумнай нацыянальнай палітыкі ў сферы духоўнага жыцця, у тым ліку і ў адукацыі, дзе даўно ледзь прыкметна тлее ўласнае беларускае.

Большая частка беларускага грамадства так далёка адышла ад нацыянальнага ўкладу жыцця, што без усялякага сораму чужое называе сваім, а сваё — чужым. Не адкрыем Амерыкі, калі скажам, што ва ўсім гэтым вінаватая цалкам залежная ад дзяржаўнай антыбеларускай нацыянальнай палітыкі народная адукацыя. У мінулым стагоддзі дзяржаўная палітыка ў гэтай сферы ў значнай меры адпавядала беларускаму нацыянальнаму інтарэсу толькі на працягу сямі-васьмі гадоў міжваеннай беларусізацыі, пяці гадоў нацыянальна-культурнага Адраджэння канца 80-х — пачатку 90-х гадоў. Увесь астатні час (на працягу каля 90 гадоў!) яна пад корань вынішчала ўсё нацыянальна-беларускае. К канцу XX стагоддзя Беларусь, нягледзячы на афіцыйна прапрэклamаваны статус палітычнай незалежнасці, амаль дазвання страціла свой нацыянальны воблік. Ён мала чым адрозніваўся ад любога адміністрацыйнага рэгіёна этнічнай рускай тэрыторыі РСФСР. Дзяржаўны чыноўніцкі апарат Рэспублікі Беларусь быў бясконца рады такім этнічным "дасягненням", з вялікім гонарам заяўляў, што і мы таксама рускія.

Нікольki не збавіла адукацыя сваёй агрэсіўнасці ў дачыненні да беларускай нацыянальнай ідэі і ў новым стагоддзі. Лінію на русіфікацыю маладых пакаленняў беларускага народа няўхільна, заўзята праводзяць усе структуры гэтай сферы, але найперш жа яе рэспубліканскі штаб. Усё ў іх атрымліваецца проста на выдатна, без ніякіх збояў. Уладныя структуры бясконца задаволеныя кіраўніцтвам народнай адукацыі за яе выхад на самыя высокія для ўсяго савецкага і постсавецкага часу рубяжы па русіфікацыі навучальна-выхаваўчага працэсу.

У апошнія гады з агульнай колькасці агульнаадукацыйных школ толькі адна пятая частка прыпадае на беларускамоўных вучняў. Яшчэ горшае ў моўным адлюстраванні становішча ў сярэдніх спецыяльных і вышэйшых навучальных установах. Вось і паспрабуй у такіх кабальных варунках падрыхтаваць для краіны неабходную колькасць беларускамоўных палітыкаў (у тым ліку і яе прэзідэнта), творчай (асабліва пісьменніцкай) інтэлігенцыі. Не ўдасца! Для гэтага патрэбная дыяметральна процілеглая сучаснай зрусіфікаванай, па-сапраўднаму нацыянальная адукацыя, парасткі якой падлеглі бязлітаснаму знішчэнню ў апошнія гады мінулага стагоддзя.

Не абмінула гэтая нацыянальная трагедыя і Беларускі дзяржаўны педагагічны універсітэт імя Максіма Танка, дзе я (Ефрасіння Андрэева) працавала прафесарам на філалагічным факультэце. Праўда, пераацэнка стаўлення да беларускамоўнага навучання тут выявілася не адразу пасля разбуральнага характару майскага рэферэндуму 1995 года. Пачатак ёй паклалі ў канцы 90-х гадоў. Мяне моцна здзіўляла, што некаторыя з калег, якіх я, як руская, прасіла пры размове са мной указваць хоць на самыя сур'ёзныя памылкі майго беларускамоўнага вымаўлення, пачалі скрозь карыстацца рускай мовай і нават чытаць на ёй лекцыі, праводзіць практычныя заняткі. На мае заўвагі, што гэта ж адкрытая здрада беларускаму нацыянальнаму інтарэсу, яны з алімпійскім спакоем заяўлялі: *"Неабходна працаваць у рэчышчы дзяржаўнай моўнай палітыкі, якую ўсяляк падтрымлівае і кіраўніцтва Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь"*. Сустракаліся і такія, што будучае краіны звязвалі толькі з рускамоўнай адукацыяй. Як бачым, не памыліліся ў яе перамозе, толькі вось не хочуць прызнаць, што пры такой адукацыі сама Беларусь застанецца без будучыні.

Народная адукацыя была і ёсць тварам, люстэркам палітычнай сістэмы краіны. У адарванай ад нацыянальнага ідэалу дзяржавы не можа быць нацыянальнай адукацыі. Таму было б вялікай памылкай у сённяшняй антынацыянальнай дзейнасці амаль усіх навучальных устаноў абвінавачваць толькі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. Галоўная віна ляжыць на дзяржаўным чыноўніцкім апараце, які ўпарта праводзіць палітыку на знікненне нацыянальна-культурных адрозненняў Беларусі ад Расіі (заўважце, што ў апошняй такога не назіраецца) з тым, каб аблегчыць стварэнне адзінай саюзнай дзяржавы. Іншая справа, што педагагічныя калектывы нашых навучальных устаноў маглі б не з такой зацятасцю праводзіць навязаны ім прэзідэнцкай вертыкаллю антыбеларускі курс. Не можа не здзіўляць, што ў яго амаль зусім адсутнічае апазіцыя ў асяроддзі педагагічнага корпусу.

А быў жа час, што гэтая катэгорыя інтэлігенцыі па сваёй адданасці беларускаму нацыянальнаму ідэалу ўступала (літаральна нязначна) толькі пісьменнікам і навукоўцам-гуманітарыям. Вось якую глыбокую рану рускамоўная адукацыя нанесла і самому настаўніцтву, у руках якога быў, ёсць і застанецца лёс маладых пакаленняў беларускага народа. У нашыя дні практычна няма ніводнай навучальнай установы, педагагічны калектыў якой адважыўся б публічна выступіць супраць русіфікацыі навучальна-выхаваўчага працэсу. І не таму, што за такі ўчынак верагодна страціць працу (яе ж з-за нізкай аплаты многія добраахвотна кідаюць!), а таму, што сам не адчувае ўласнай адказнасці за нявечанне нацыянальнай душы маладых пакаленняў, бо і яе далёка не ўсе педагогі маюць з прычыны заканчэння рускамоўных устаноў.

Са сказанага няўмольна вынікае неаспрэчная высноваў: адукацыя на чужой мове (нават афіцыйна ўведзенай у статус дзяржаўнай, абвешчанай другой роднай) — гэта этнічная смерць для любога народа. Альтэрнатывай для яго выратавання ад такой пачварнай, нялюдскай адукацыі можа быць толькі адукацыя на роднай мове.

Паколькі ў нас не было раней і сёння адсутнічае нацыянальная адукацыя, дык няма і нацыянальнага культурнага жыцця, якому нішто так не спрыяе, як гэтая этнаcтваральная сфера. Глынуўшы смяротную дозу русіфікацыі ў агульнаадукацыйных школах, навучальных установах вышэйшага тыпу, іх выпускнікі нават з закладзеным прыродай мастацкім ухілам не столькі думаюць, як забяспечыць культуры краіны самабытны характар, колькі, як стаць больш вядомым у свеце, працуючы ў чужым рэчышчы, ніколькі не лічачыся пры гэтым з яе нацыянальным інтарэсам. Ствараць на Беларусі мастацкую літаратуру на рускай мове стала своеасаблівай модай, якая прывядзе да таго, што праз якое-небудзь паўстагоддзе ўжо не будзе каму пісаць па-беларуску. І адвучыць маладых творцаў ад такога негатыўнага стаўлення да беларускай нацыянальнай ідэі, зразумела, не зможа і не пажадае наша наскрозь рускамоўная адукацыя. Вось ужо і думай: чарговы навучальны год для лёсу беларускага народа — гэта свята ці трагедыя? Відаць, у залежнасці ад адказу на гэтае пытанне трэба падбіраць і букеты кветак, з якімі пойдуць дзеці ў школу. У беларускамоўныя школы і групы, як нацыянальныя асяродкі, аазісы, парэкамендуем ісці з букетамі чырвоных, ружовых кветак, а ў рускамоўныя — на выбар саміх вучняў і іх бацькоў.

Ефрасіння АНДРЭЕВА,
доктар педагагічных навук, прафесар,
Леанід ЛЫЧ,
доктар гістарычных навук, прафесар.

ІРАНІЧНЫЯ ЗАМЕТКІ

І як жа мне цяпер быць?

Неяк напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў я ехаў дызельцягніком з Асіповіч у Магілёў. У вагоне было цеснавата. Людзі абменьваліся рознымі навінамі, думкамі. Гаворка паміж імі непрыкметна зайшла пра магчымых кандыдатаў на пасаду прэзідэнта краіны.

— А навошта нам выбіраць яшчэ каго-небудзь, у нас жа ёсць добры прэзідэнт, — сказала старэнькая бабуля, маючы на ўвазе А.Р.Лукашэнку.

— Але ж ягоны тэрмін знаходжання ва ўладзе, як гэта прадугледжана Канстытуцыяй, ужо на зыходзе. Трэба сумленне мець, каб уступіць месца каму-небудзь іншаму, — сказала другая, інтэлігентная на выгляд маладзіца.

— А кім жа мы заменім яго, хіба ў нас ёсць іншыя, такія, як ён, аўтарытэты? — не ўнімалася бабуля.

— Ну што вы кажаце, — запярэчыла маладзіца. — Няўжо ў нашай краіне апрача яго няма ніводнага прыстойнага, разумнага чалавека, якому можна было б даверыць кіраўніцтва краінай? Але мы не ведаем гэтых людзей. Іх не дапускаюць да тэлеэкранаў. І хто б з вас ведаў таго ж Лукашэнку, калі б у свой час ён не засвяціўся на экранах вашых тэлевізараў? І ці змог бы ён узяць у свае рукі ўладу, калі б апынуўся тады ў такім жа становішчы, у якім сёння знаходзяцца ягоныя апаненты? Усведамляючы гэта, ён і трымае ў цені сваіх канкурэнтаў...

Дагаварыць ёй не далі тыя, якія не падзялялі яе "крамольныя" погляды. Іншыя ж абыякава назіралі за тым, што адбывалася.

Я ж рашыў падтрымаць інтэлігентку.

— А ўсё-такі яна мае рацыю: Канстытуцыю трэба паважаць і прытрымлівацца, а не парушаць яе, як гэта назіраецца ў нас...

Не зласлівымі выкрыкамі, як тую маладзіцу, перапынілі мяне тыя, хто быў побач са мною. Размахваючы перад маім доўгім носам кулакамі, раз'юшаныя немаладыя мужчыны кінуліся на мяне. Адзін, увешаны медалямі і некалькімі ордэнамі інвалід-ветэран, замахнуўся над маёй галавой сваёй кульбай, якую трымаў у правай руцэ.

Я атрымаў тады добры ўрок, і, каб быць далей ад граху, перастаў дразніць задзірыстых гусей...

І вось нядаўна зноў ехаў тым жа маршрутам. Недзе за гадзіну перад прыездам у Магілёў у вагон, у якім я ехаў, зайшлі з дзесятак вяртаўшыхся дамоў жанчын-дачніц.

— Ну і якое ваша жыццё-быццё, як ідуць справы на вашых фазэндах, — пацікавіўся я. — Што вырошчваеце на сваіх дзялянках?..

— Якім можа быць наша жыццё, калі пенсія ў нас маленькая і ўжо каторы месяц не павялічваецца. Адна спадзяванка толькі на тое, што вырасцім тут сваімі мазалямі, калі больш гаротныя, чым мы, не ўкрадуць вырашчанае намі... Ды яшчэ ж дачакацца трэба таго ўраджаю, — пачуў невясёлую споведзь жанчын-пенсіянерак.

— Ну не кажыце такое, не так ужо і кепска мы жывём. Пра дабрабыт беларускага народа, вялікія клопаты аб ім нашага правадыра вы кожны дзень чуеце з радыёрэпрадуктараў і бачыце на экранах сваіх тэлевізараў, — крыху схітраваўшы, быццам абараняючы прэзідэнта, паспрабаваў я ўзняць іх сумны настрой, каб з іх боку не наклікаць на сябе, як у той раз, магчымых непрыемнасцяў. Але дарэмна. Жанчыны так накінуліся на мяне, абражаючы сваімі калючымі словамі, што, здавалася, гатовы былі выдрапаць мне вочы.

— Зацягнуў краіну ў багну і пераконвае ўсіх, што нідзе няма лепшага жыцця, чым у нас... Так, гаворыць ён вельмі прыгожа. Такога, як ён, салаўя-гаваруна, напэўна, ва ўсім свеце няма. Ды толькі робіць ён зусім іншае, чым гаворыць. І не пераконвай нас у адваротным! — са злосцю сказала адна з жанчын, калі астатнія прыціхлі.

Гэта мяне вельмі ўразіла. Я не магу зразумець, як дагадзіць людзям. Аднойчы непаважліва адазваўся пра кіраўніка краіны, дык яны ледзь не забілі мяне. Цяпер жа яны дружна накінуліся на мяне за тое, што я пахваліў яго і ягоныя справы...

І як жа мне цяпер быць? І так нядобра, і гэтак кепска?

Міхаіл ЖУКАЎ,
пенсіянер,
ветэран працы савецкага часу.

г.Баранавічы.

Яўген ГУЧОК

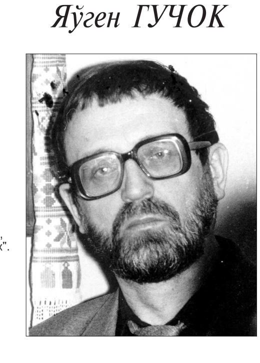

***

Для паўнаты
Няшчаснага жыцця
Тут часта п'юць
Са шклянкі забыцця.

***

Перш чым стануць штосьці есці,
Вып'юць грамаў так па дзвесце;
А як вып'юць, пад'ядуць,
Дык і Радзіму прададуць.

***

Мы ужо па калені ў вайне,
Мы па локці ужо ў закалотах:
Б'юць спецназаўскай палкай мяне,
А цябе зняважаюць амапаўскім ботам.

***

Ну а гэты барацьбіт --
Ля карыта малацьбіт;
Для яго Радзіма ў тым,
Напіхаюць страўнік чым.

***

Бусенькі...
Бусенькі...
А за душой —
Нічагусенькі.

***

Гавару вам ізноў і нанова,
Дарагія сябры і сяброўкі:
"У Расіі не твар Рублёва,
У Расіі мурло Рублёўкі".

***

Звон з вежы Кальварыйскага касцёла
Даабуджае раніцай мой дух
І дасылае мне бадзёрасць, і вясёласць,
І светлы дзень — нібыта "белых вішняў пух".

***

Я ветру шукаю у полі,
А вецер шукае мяне:
Паасобку мы — абяздоленыя,
А разам — нас шчасце не абміне.

ВАС ИНТЕРЕСУЕТ

Как на дорогах разговаривают знаками?

Признаюсь сразу: я неопытный водитель. И, к сожалению, в нашей семье одни женщины, и ни мама, ни бабушка машину никогда не водили, поэтому ответить на мои вопросы они не могут. Столкнулась с тем, что на дороге мне все время подают какие-то знаки, а я их просто не понимаю. Расскажите про эти "разговоры" водителей.

Алина Исаевич, г.Минск.

Выполняем просьбу нашей читательницы. Итак...

Если едущая навстречу машина два раза коротко мигает дальним светом фар, значит, впереди какая-то опасность либо "прячется" инспектор ДПС. В ответ принято жестом сказать "спасибо" — вытянуть руку ладонью вперед.

Один длинный сигнал дальним светом от автомобиля, едущего следом, означает "уступите дорогу": водитель чувствует, что едет быстрее, и просит перестроиться правее, чтобы обогнать, как положено по правилам, слева. Следует учесть, что дальним светом просят уступить дорогу преимущественно на территории бывшего СССР. В европейских странах применяется более тактичный прием, а именно включение сигнала левого поворота.

Короткий сигнал дальним светом фар "в бок" или "в лицо" говорит о том, что автомобилист просит пропустить его — обычно это происходит в городских пробках.

Если едущий по "встречке" водитель сигналит несколькими короткими или длинными сигналами дальнего света, он хочет донести, что вы его ослепляете, и просит переключиться на ближний свет. Стоит отметить, что такой знак, свидетельствующий об ослеплении едущего навстречу водителя, — не просто "жаргон", а правило, прописанное в ПДД.

Поворотники, как оказывается, тоже не всегда используются по своему прямому назначению. Например, когда на однополосной трассе едущий впереди автомобиль включает правый поворотник, он хочет сообщить, что впереди свободно, и вы можете спокойно начать обгон по встречке. А вот включенный левый поворотник, наоборот, предупреждает, что обгонять пока рано — навстречу едут транспортные средства.

Если машина, едущая сзади, включает правый поворотник и моргает дальним светом — это просьба остановиться у обочины, возможно, чтобы оказать какую-либо помощь. Дальше все зависит от обстоятельств и добропорядочности водителя — он может затормозить или проигнорировать просьбу.

Что же касается использования аварийной сигнализации, то ее чаще всего применяют, чтобы поблагодарить, например, за то, что пропустили или помогли с обгоном на узкой трассе. Включение "аварийки" на несколько секунд означает "спасибо". Можно таким образом и извиниться, если нечаянно "подрезали" соседний автомобиль. Также встречаются водители, которые заменяют знак "аварийки" включением сначала левого, а потом правого поворотника (этот прием более распространен за рубежом).

Если же водитель, едущий впереди, вдруг ни с того ни с сего включает "аварийку", возможно, он также хочет сказать, что вы его ослепляете дальним светом фар.

Если у вас во время движения внезапно что-то случилось (что-то где-то застучало, отказали "дворники" во время дождя, лопнуло колесо и т. п.) — сразу включайте аварийную сигнализацию (прямо на ходу, чтобы тормозить с уже включенной "аварийкой"). Так вы сможете быстро предупредить водителей других транспортных средств о возникших у вас форс-мажорных обстоятельствах.

Иногда у грузовых автомобилей между задними колесами застревает булыжник. Стоит ли говорить, какие неприятности могут возникнуть у водителя следующего сзади автомобиля, если этот булыжник вылетит! Да и на управляемости грузовика это может сказаться не лучшим образом. Чтобы предупредить водителя о том, что между задними колесами его машины застрял булыжник, просто покажите ему фигу. Жест, конечно, неприглядный, но в данном случае вам за него будут благодарны.

Какие еще сигналы применяют водители

Звуковые сигналы:

— Короткий гудок: приветствие; знак благодарности; своеобразное "пожалуйста", если вы поблагодарили человека "аварийкой".

— Длинный гудок в сочетании с морганием дальним светом: нужно немедленно остановиться, так как впереди опасность или ваш автомобиль неисправен.

Жесты руками:

— Рука описывает круг и указывает вниз: одно из колес спущено.

— Рука указывает на обочину: ваш автомобиль неисправен, необходимо остановиться.

— Рука указывает на дверь автомобиля: одна из дверей неплотно закрыта или что-то застряло в проеме.

— Удар ладонью по воздуху: открыт багажник.

— Если встречный "моргает" ладонью, пора включить фары (сжимание-разжимание кулака, ладони в сторону авто, у которого фары не горят).

Народная Воля http://www.nv-online.info
28 ЖНІЎНЯ 2008 г.

События в мире: европейский взгляд

В Туркмении решили свернуть изучение "Рухнамы"

С 1 сентября 2008 года в туркменских вузах будет сокращено изучение "Рухнамы" — историко-философского труда, написанного бывшим президентом страны Сапармуратом Ниязовым. Об этом сообщает РИА Новости со ссылкой на туркменские СМИ.

Отдельной дисциплины по "Рухнаме" (в переводе — "Трактату о духовности") в вузах больше не будет. Эту книгу, впрочем, продолжат изучать в рамках обществоведения.

"Рухнаму", содержащую свод нравственных правил, при Ниязове должны были прочитать все граждане страны. Сдавать экзамены на знание "священной книги" должны были не только студенты, но и чиновники. В честь "Рухнамы" был назван месяц сентябрь. 12 сентября — день, когда Ниязов завершил работу над этим сочинением, — был объявлен национальным праздником.

Сам Ниязов, носивший титул Туркменбаши (Отец туркмен), утверждал, что тот, кто прочтет "Рухнаму" трижды, "станет умным, поймет природу, законы, человеческие ценности и после этого попадет прямо в рай".

Отметим, что при новом президенте — Гурбангулы Бердымухаммедове — в СМИ появилась информация, что изучение "Рухнамы" в вузах заменит новая дисциплина. Сообщалось, что она будет посвящена здоровому образу жизни и основана на сочинениях нового главы государства. Бердымухаммедов, напомним, получил медицинское образование, впоследствии, работая в правительстве, он курировал здравоохранение. Вскоре после того, как он стал президентом, ему присвоили ученую степень доктора медицинских наук и звание профессора по специальности "Социальная гигиена и организация здравоохранения".

ВЗГЛЯД С ТОЙ СТОРОНЫ

Я никогда бы не подумала...

Министр иностранных дел Грузии Ека Ткешелашвили ответила на вопросы международного телеканала Euronews, разъяснив точку зрения грузинского руководства на причины и обстоятельства военного конфликта с Россией. Публикуем с сокращениями.

— Что, на ваш взгляд, произошло?

— Развернулись события, которые не укладываются в голове. Я никогда бы не подумала, что в XXI веке, в современном цивилизованном обществе, в Европе, моя страна станет объектом военного вторжения со стороны соседнего государства — Российской Федерации. А произошло именно это. Когда мы увидели, что имеют место уже не только спорадические нападения со стороны сепаратистских режимов, а хорошо спланированная широкомасштабная военная операция — мы оказались вынуждены либо дать ответ, либо сдаваться российским войскам. В ту ночь, когда началась крупномасштабная конфронтация, грузинские деревни подвергались массированному обстрелу, в то время как через Рокский туннель с севера входили многочисленные танки и бронетехника. Нападение было очень жестким, росло число жертв, поэтому было принято решение об ответных действиях.

— Вы утверждаете, что ввод российских войск начался еще до того, как грузинские войска атаковали Цхинвал, я правильно понимаю?

— Да, через Рокский туннель в северной части югоосетинского региона. Это основной связующий путь между Россией и Южной Осетией. По этому туннелю шла военная техника — ее массированная переброска началась уже седьмого августа, танки и бронетехника входили на территорию Южной Осетии.

— Россия это отрицает. Там говорят, что в первые сутки или первые полтора дня после начала бомбардировок Цхинвала никакой военной реакции не было.

— Существует очень достоверная информация, собранная не грузинской стороной, а всеми государствами, обладающими разведданными съемки с воздуха. По ним явно видно, что за сутки на территории Южной Осетии оказались шесть тысяч российских солдат.

— Применяли ли грузинские войска системы залпового огня и подобное оружие по жилым кварталам Цхинвала, как утверждает Россия?

— Грузинские войска ориентировались на артиллерийские установки противоположной стороны. Очень жаль, что эта артиллерия противоположной стороны была в некоторых случаях расположена в жилых районах. Орудия и другие военные объекты сами по себе являются законными целями, но именно та сторона, которая их применяет, несет ответственность за их дислокацию за пределами районов, где могут пострадать гражданские лица.

— Россия объясняет, что была вынуждена начать операцию по принуждению к миру после того, как наступление на Цхинвал привело к сотням и, может быть, тысячам смертей главным образом мирных жителей и преимущественно российских граждан. Вы не считаете, что в позиции Москвы есть резон?

— Если возникает потребность в принуждении к миру в любой точке земли, то выбор мер и их применение являются прямой задачей Совета Безопасности в рамках седьмой главы устава ООН. Никакое государство не может в одностороннем порядке присваивать роль принудителя к миру.

— Россия говорит, что реинтеграция Грузии теперь невозможна. Похоже, Москва готовится признать независимость отколовшихся республик. Видите ли вы какой-нибудь иной выход из этой ситуации?

— Ну, планы российской стороны вполне ясны: они хотели сначала дестабилизировать Грузию, спровоцировать внутреннее противостояние и таким путем добиться, чтобы Грузия никогда не смогла стать независимым от России государством. В этом состоит их конечная цель. Поэтому одной из их целей была смена власти. Я не рассчитываю, что они от этой цели так легко откажутся, так что нас ждет очень напряженный период, в течение которого нам потребуется солидарность в противодействии таким устремлениям Российской Федерации.

— Остается ли у вас надежда на разрешение территориального конфликта?

— Определенно да. Если мы сможем определить по-настоящему международный формат проведения переговоров и обеспечения безопасности на этой территории — я более чем уверена, что мы сможем шаг за шагом запустить процесс полноценной реинтеграции этих районов во благо всех, кто там жил и кто живет там сейчас. Эти районы, в таком случае, станут благополучной частью процветающей Грузии.

КАЛЕЙДОСКОП

Хватило 86 жен

Нигериец Мухаммед Бело Абубакар, взявший в жены 86 женщин, посоветовал другим мужчинам ни в коем случае не следовать его примеру. Бывший школьный учитель и мусульманский проповедник говорит, что уживается со своими женами и 170 детьми только с божьей помощью. "Обычный мужчина не выдержал бы десяти жен и умер бы, но мои силы мне дал Аллах. Только поэтому мне удается справляться со всеми", — рассказал в интервью журналистам 84-летний Мухаммед Бело.

Нигериец, который известен и как целитель, говорит, что никогда не искал себе жен: женщины сами приходили к нему. По мусульманским законам, мужчина может иметь четырех жен в случае, если он одинаково хорошо заботится о них. Однако Мухаммед Бело иначе трактует святое писание. "В моем понимании Коран не устанавливает никаких границ в этом вопросе: все зависит от того, сколько ты сам готов пожертвовать, сколько сил и способностей у тебя есть", — говорит нигериец.

Большинство жен 84-летнего Мухаммеда практически в четыре раза его моложе, а некоторые из них даже младше его детей. На вопрос, почему они решили выйти замуж за Абубакара, женщины как одна ответили, что сделали это по просьбе Бога после того, как Мухаммед вылечил их от различных болезней. Самое любопытное, что многочисленные обитательницы гарема на свою жизнь не жалуются и считают Мухаммеда идеальным мужем.

Выжил после пяти выстрелов в голову

84-летний аргентинец пять раз выстрелил себе в голову и один раз в грудь, однако на момент прибытия в больницу даже не потерял сознание.

Племянник пострадавшего услышал выстрелы и вызвал на место происшествия полицию. Раненого старика увидели сидящим в кресле. Рядом с ним лежал пистолет 22-го калибра. Он не мог говорить, однако нормально объяснялся жестами.

По прибытии в больницу аргентинец впал в кому и находился в критическом состоянии. Рентген показал, что все шесть пуль застряли в теле неудачливого самоубийцы.

Вилла Леопольда

Анонимный российский миллиардер за полмиллиарда евро купил виллу Леопольда, названную так по имени бельгийского короля Леопольда II, построившего ее в 1902 году на Лазурном берегу, в предместье Ниццы. Роскошный дворец окружен землями, для ухода за которыми требуется 50 хороших садовников.

Здесь не раз гостили мировые лидеры и суперзвезды; говорят, что предыдущий владелец виллы, скончавшийся банкир-миллиардер Эдмонд Сафра принимал в вилле Леопольда Рональда Рейгана и Фрэнка Синатру.

Сумма, за которую продан этот дом, побила мировой рекорд в 117 млн фунтов стерлингов (230 млн долларов), которые, по сообщениям прессы, уплатил за дом на так называемом "бульваре Миллиардеров" рядом с Кенсингтонским дворцом в центре Лондона самый богатый житель Британии стальной магнат Лакшми Миттал.

Хотите прожить дольше?

Заведите вторую жену. Новые исследования свидетельствуют, что мужчины народов, практикующих полигамию, живут дольше, чем представители моногамных.

Сделав поправки на социально-экономические различия, ученые подсчитали: мужчины в возрасте старше 60 лет из 140 стран, где в той или иной форме практикуется полигамия, прожили в среднем на 12% дольше, чем мужчины из 49 стран, где преобладает моногамный образ жизни. Так сообщает эколог Вирпи Луммаа из Шеффилдского университета (Великобритания). Луммаа сделала доклад с своих выводах на ежегодной конференции Международного общества экологии в Итаке, штат Нью-Йорк.

КАК ЭТО БЫЛО

Потому что по земле ходит Дубчек...

40 лет назад войска Варшавского договора оказали народу Чехословакии "братскую помощь", о которой он не просил. Как явствует из опубликованных в наши дни документов, главной причиной этого шага стала отмена в "братской стране" цензуры. Ничего другого пражские реформаторы сделать не успели.

Реформаторские замыслы экономического гуру "пражской весны" вице-премьера Оты Шика не шли дальше "рыночного социализма" и полного хозрасчета, да и те не начали осуществляться. Возникшие ближе к лету разговоры о возможной легализации социал-демократической партии Чехословакии и проведении альтернативных выборов так и остались разговорами.

В отличие от Венгрии 1956 года, в Чехословакии никогда не ставился вопрос о выходе из Варшавского договора.

Одним из первых деяний Александра Дубчека, возглавившего правящую компартию 5 января 1968 года, стала отмена цензуры и указание партийным органам информировать общество о своей деятельности. В СССР впоследствии это назовут "гласностью".

Реакция Москвы последовала незамедлительно. На заседании Политбюро 23 мая, где обсуждался доклад министра обороны Гречко о визите в Чехословакию, Брежнев подытожил: "Либерализация и демократизация -- это, по сути, контрреволюция".

5 апреля пленум ЦК компартии Чехословакии принял "Программу действий КПЧ", в текст которой вошла придуманная публицистом Радованом Рихтой формулировка: "социализм с человеческим лицом". В Москве это восприняли как вызов: а у нас, по-вашему, какое?

С 17 по 25 мая в Карловых Варах отдыхал советский премьер Алексей Косыгин. На заседании Политбюро 27 мая он выразил крайнее возмущение: попросившие его об интервью местные тележурналисты задавали неудобные вопросы, а потом передали запись в эфир без купюр!

27 июня в чехословацких газетах появился манифест интеллигенции "Две тысячи слов", подготовленный писателем Людвиком Вацуликом. Документ не содержал ничего особенного, кроме обращения к руководству страны продолжать реформы, и моральных призывов говорить правду.

Тем не менее, судя по дальнейшему ходу событий, именно он переполнил чашу терпения советского руководства. 2 июля Гречко предложил "создать сильную группировку на границе и держать ее в полной готовности". Решение "помочь чехословацкому народу навести порядок в стране" было принято на заседании Политбюро 5 июля.

Даже членам ЦК КПСС, собравшимся 17 июля на пленум, об этом не сообщили. Большинство из них узнало о вторжении из газет.

Не исключено, что советские лидеры беспокоились за "порядок" не только в Чехословакии, но и у себя дома.

В советском самиздате тогда появилось стихотворение:

Знаю я, что будет лучше,
Потому что по земле
Ходит наш, советский Дубчек,
Скоро будет он в Кремле.

"Весь ход действий, чувствовалось, направляли опытная рука ЦРУ и разведорганы ФРГ, -- писал член Политбюро Шелест. -- К сожалению, наша разведка была слабо внедрена".

Между тем в Чехословакии открыто действовало представительство КГБ с обширным штатом сотрудников и большим количеством полуофициальных и негласных "друзей" во всех эшелонах местной власти. Сотрудничество с Лубянкой не только не влекло обвинения в измене, но зачастую становилось залогом успешной карьеры. Западные разведки и мечтать не могли о таких возможностях.

По имеющимся данным, накануне вторжения советские разведчики и их коллеги из стран Варшавского пакта активно занимались "спецоперациями" для оправдания будущих силовых действий. В мае в газете "Берлинер цайтунг" появилась сенсационная информация: в Праге видели восемь американских танков! Оказалось, снимался исторический фильм, никаких танков не было, а была толпа статистов в американской военной форме.

В середине июля по анонимному письму недалеко от западной границы полиция обнаружила пять ящиков с американскими автоматами времен Второй мировой войны. Советские газеты написали: США уже снабжают контрреволюционеров оружием. Однако сотрудники чехословацкого МВД установили, что автоматы ранее хранились на складе Группы советских войск в ГДР.

Такой же конфуз случился с сообщением о найденных в тайниках радиостанциях, якобы тайно доставленных из ФРГ. Оказалось, что тайники давным-давно заложила чехословацкая госбезопасность на случай войны.

"Правда" опубликовала "план идеологических диверсий против Чехословакии", якобы разработанный ЦРУ. После 1991 года выяснилось, что документ подготовила служба "А" КГБ СССР.

После вторжения на полузакрытых лекциях о международном положении представители партийных комитетов "доверительно" сообщали слушателям, что советские войска якобы на считанные дни опередили американцев и западных немцев, уже изготовившихся к прыжку в Чехословакию.

Лидеры других стран Варшавского пакта не могли быть главными виновниками оккупации соседней страны, но стали активными соучастниками. Особое усердие проявили лидеры Польши и ГДР Владислав Гомулка и Вальтер Ульбрихт.

Гомулка на встрече 13 июля едва ли не кричал на Брежнева, обвиняя его в бездействии. Чтобы не вызывать воспоминаний о немецкой оккупации Чехословакии, советское руководство до последнего момента не хотело привлекать к участию в операции армию ГДР, но Ульбрихт настоял: "Мы тоже входим в Варшавский договор!"

Только Янош Кадар, за плечами которого был опыт Будапешта 1956 года, попытался подружески предостеречь Дубчека. За четыре дня до вторжения он попросил о срочной встрече и предупредил, что если Дубчек немедленно не начнет сам "наводить порядок", то оккупация неминуема. Чехословацкий лидер не поверил.

Артем КРЕЧЕТНИКОВ.
Би-Би-Си.

Поляки Британии заставили Daily Mail поумерить тон

Объединению польских переселенцев в Британии удалось заставить таблоид Daily Mail изменить заголовки опубликованных на сайте издания статей о жизни общины, которые они сочли оскорбительными.

После того как в 2004 году Польша присоединилась к Европейскому Союзу, в Британию хлынула огромная волна польской эмиграции. Полякам в их новом статусе не нужно уже было получать не только визы, но и разрешение на работу. Сейчас в Британии насчитывается до 800 тысяч иммигрантов из Польши. Это в основном молодежь, которая ищет заработка в торговле и промышленности. Польская община в Англии занимает уже третье место по численности после индийской и пакистанской. Присутствие поляков в Лондоне ощущается повсюду. Есть районы, где польская речь звучит чаще английской; здесь открываются польские магазины, рестораны, бары, издаются польские газеты, возникают польские клубы. Адаптация новых эмигрантов проходит негладко. Незнание поляками британских законов и обычаев, плохое владение английским нередко приводят к трениям с местным населением, особенно в провинции.

Популярный британский таблоид Daily Mail в довольно резкой форме критикует правительственную эмиграционную политику. Газета обвиняет поляков в стремлении неправомерно пользоваться льготами, предназначенными для коренного населения, получать всевозможные пособия, бесплатную медицинскую помощь и образование для детей, что создает проблемы для британской системы социального обеспечения, здравоохранения и образования. В течение длительного времени газета особое внимание уделяла уровню преступности среди польской общины, она критиковала высокую рождаемость в семьях польских эмигрантов.

Федерация поляков в Великобритании, которая в течение двух лет занималась мониторингом этих публикаций, нашла их оскорбительными и провоцирующими трения между приезжими и коренным населением страны. Организация обратилась с жалобой в независимую комиссию по претензиям к прессе, которая выступила посредником в споре между польской общиной и Daily Mail. В результате трехсторонних переговоров газета согласилась снять со своего сайта ряд статей и изменить содержание других, отказавшись, правда, изменить заголовки около 50 статей. Так что этот спор можно считать улаженным.

Вот как комментирует конфликт президент Федерации поляков в Великобритании Ян Мокшицкий: *"Мощные волны эмиграции всегда сопровождаются трениями. Задача прессы не раздувать небольшие трудности и противоречия, которые при этом возникают, она должна способствовать тому, чтобы люди мирно жили и трудились. Нам удалось урегулировать большинство претензий. Сейчас экономическая ситуация в Британии ухудшилась, и значительно изменилось соотношение между фунтом стерлингов и злотым. Многие поляки возвращаются на родину или уезжают в другие европейские страны, поскольку работы в Англии становится все меньше, а ослабление фунта ведет к уменьшению денежных переводов, которые эмигранты отсылают домой".*

Наталья ГОЛИЦЫНА.
Радио Свобода.

КОРАТКА

Цэны растуць зараз, зарплату абяцаюць потым

З кастрычніка гэтага года плануецца павышэнне тарыфнай стаўкі першага разраду для працаўнікоў бюджэтнай сферы — з 73 да 91 тысячы рублёў.

У цэлым па народнай гаспадарцы прагнозам усталяваны рост рэальнай заработнай платы на 8,5% да канца гэтага года, адзначыў міністр працы і сацыяльнай абароны Уладзімір Патупчык на пасяджэнні Нацыянальнага савета па працоўных і сацыяльных пытаннях.

Вундэркінд

Васьмікласнік Генадзь Караткевіч з Гомеля заваяваў залаты медаль у Егіпце на Міжнароднай алімпіядзе па інфарматыцы сярод школьнікаў.

12-гадовы гімназіст спаборнічаў нараўне з 15—19-гадовымі ўдзельнікамі. Гэта трэцяе выступленне Генадзя Караткевіча на Міжнароднай алімпіядзе па інфарматыцы. У яго скарбонцы золата мінулага года і серабро-2006.

Дарэчы, паездка ў Егіпет стала для беларускай каманды вельмі ўдачнай, бо ўсе чатыры ўдзельнікі атрымалі медалі — серабро ў Юрыя Пісарчыка і Рамана Удавічэнкі, а бронза ў Аляксея Рапана.

Усяго ў турніры прынялі ўдзел амаль 300 школьнікаў з 82 краін.

Бяздомныя

У новым навучальным годзе ў Мінску не больш за 70% студэнтаў, якія маюць патрэбу ў жыллі, будуць забяспечаны інтэрнатамі.

Як паведаміла начальнік упраўлення развіцця матэрыяльна-тэхнічнай базы Міністэрства адукацыі Лідзія Зайцава, у мінулыя гады месцы ў сталічных інтэрнатах атрымлівалі прыблізна 80% тых, хто меў патрэбу ў жыллі. Сітуацыя пагоршылася пасля прыняцця рашэння аб тым, што нароўні са студэнтамі бюджэтнай формы на месцы ў інтэрнатах могуць прэтэндаваць і платнікі. Акрамя таго, чатыры мінскія інтэрнаты закрыты на рэканструкцыю, у тым ліку інтэрнат БДУ на 1200 месцаў. А ў найбліжэйшы час з эксплуатацыі выведуць яшчэ адзін інтэрнат БДУ на праспекце Пераможцаў, разлічаны на 600 месцаў.

Пацярпела беларуска

У рэспубліканскай клінічнай бальніцы ў Махачкале з пераломам пазваночніка знаходзіцца грамадзянка Беларусі, якая пацярпела ў выніку абрыву аднаго з атракцыёнаў у парку забаў "Дракон" у сталіцы Дагестана.

Агулам пацярпелі пяць чалавек. Па факце абрушэння ўзбуджана крымінальная справа. Аказаныя паслугі не адпавядалі патрабаванням бяспекі жыцця і здароўя спажыўцоў, што пацягнула прычыненне цяжкай шкоды здароўю па неасцярожнасці.

Налятаў на чатыры гады

На 4 гады пазбаўлення волі з адбыццём пакарання ў папраўчай калоніі ва ўмовах пасялення асуджаны пілот паветранага шара, які 16 мая ўпаў пад Мінскам.

Нагадаем, тады каля вёскі Сёмкава ў выніку аварыі загінулі муж і жонка, іх 8-гадовая дачка і пілот засталіся жывыя. Суд Мінскага раёна і Заслаўя прызнаў мужчыну вінаватым у парушэнні правілаў бяспекі руху альбо эксплуатацыі паветранага транспарту.

Цягнік наехаў на статак

Паблізу вёскі Марусенька Жлобінскага раёна (Гомельская вобласць) цягнікам Сімферопаль—Мінск быў учынены наезд на статак кароў, які выйшаў на чыгуначныя пуці.

Як паведамілі ў МУС Беларусі, у выніку здарэння загінулі 24 жывёлы.

Затрымка руху цягнікоў склала 1 гадзіну 24 хвіліны.

Злая судьба,

или Рассказ о Евгении Высоцком, вся жизнь которого связана с подразделениями особого риска

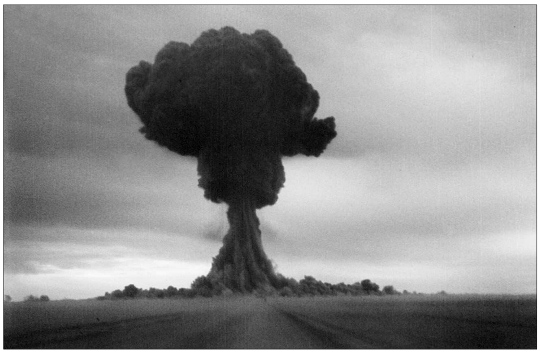

Если посмотреть на жизненную дорогу Евгения Высоцкого, то его, словно магнитом, притягивало в те места, где буйствовала и буйствует радиация: Челябинск, Семипалатинск, Гомель. И если в Гомель и Челябинск привели жизненные обстоятельства, то в Семипалатинск погнала повестка из военкомата. И на печально известном полигоне солдат подразделения особого риска пробыл три года, как говорится, от звонка до звонка.

— А вообще-то я в Кургане родился, — уточняет Евгений Павлович.

Мы сидим и беседуем с ним на берегу Сожа. Река шумит и волнуется у кручи, а в ветвях лозняка поет свою печальную песню северный ветер. Она под стать рассказу Высоцкого.

— Мать умерла рано, оставив меня сиротой. И перед смертью рассказала, кто мой отец. А отец был секретарем обкома партии, работал в то время уже в Харькове. И мать тихим голосом завещала: если будет трудно, разыщи его. Я не стал искать того человека, который бросил нас, который не помогал никогда и даже весточки не прислал. Я был парнем с твердым характером, не шел на поклоны и не просил подаяния, хоть и трудно приходилось. Жизнь не баловала меня, и всего я добивался сам.

Первый сет

Увлечение теннисом пришло в Челябинске, куда мать с сыном переехали из Кургана. Евгению тогда было 15 лет, он упорно занимался фигурным катанием, и этот вид спорта нравился ему. Были данные и были первые успехи. Но вот парнишку встретил сосед, который жил этажом выше. Он работал тренером, тренировал гимнастов, однако в последнее время резко изменил ориентацию, взяв курс на теннис. И при встрече с Евгением сразу предложил: пошли ко мне, не пожалеешь.

— А теннис, если вы помните, был и в довоенное время и после войны в забвении. Его считали спортом для богатых, для буржуев, — рассказывает Высоцкий. — Но пришел Хрущев и дал установку: в каждой рабочей семье должны быть теннисисты! Сразу начали корты строиться, начали тренеров срочно искать. Вот и мой сосед попал в их когорту. Тогда не любили долго уговаривать: дан приказ — выполняй, был гимнастом, будешь и теннисистом.

Мне приказ не отдавали, мне предложили, и я почему-то без раздумья согласился. Видимо, судьба такая, от нее не уйдешь. Пришел на корт, мне дали ракетку, сказали: вот надо бить и попадать в эту стенку. Я потренировался месяц, а здесь сборы на спартакиаду школьников, все готовятся, а меня не берут. И я пошел на такой шаг: попросил мать, чтобы она сходила к жене тренера и поговорила с ней по душам. Мать это сделала, беседа пошла на пользу, и меня включили в состав команды. Мне кажется, тренер потом не пожалел, что сделал это. За три недели я всех конкурентов, которые были передо мной, обыграл. И мы поехали в Сочи. Выступили там нормально. А на следующий год я чуть не победил чемпиона России в юношеском разряде Валерия Песчанко. Выиграл первый сет, а на второй и третий силенок не хватило, скорее опыта. Но меня там заметили, заметил известный тренер Владимир Цейтлин, на сборы меня вызвал, потом повезли на первенство Союза в составе "Динамо". И пошло, завертелось. Через пару лет в Саратове я стал чемпионом России.

Не знаю, как бы дальше сложилась моя спортивная карьера, но в 19 лет меня призвали в армию.

Второй сет

Теперь Высоцкий понимает: его сломала армия. Он не должен был попадать в эту часть. Тогда за хорошими спортсменами военные пристально следили и "охотились", предлагая им хорошую службу и хорошие условия. Но в судьбе Высоцкого опять что-то не сработало, и его направили в Семипалатинск.

— Я попал в полк, который занимался непосредственно подготовкой и проведением ядерных взрывов, — с грустью говорит Евгений Павлович. — А в полку имелась еще так называемая инженерная группа, в которой я и числился, а точнее в одном из секторов этой группы. Сектор был очень засекречен, как и все вокруг. Мы всегда ходили с миниатюрными приборчиками в виде черных карандашей, носили их в нагрудных карманах, чтобы постоянно видеть и знать уровень радиации.

Я при подземных испытаниях ядерного оружия находился в 15 километрах от взрыва. Сначала взрывы велись в степи, потом их стали проводить в горах. Под гору рыли шахту глубиной 1700 метров. И гора затем взлетала. Все это было на моих глазах. Наша задача состояла в том, чтобы переждать взрывную волну, скрывшись в окопе. А в окопе, знаете, земля ходуном ходила, как на морской штормовой волне качало. Но вот она затухает, мы вскакиваем и бежим к тем бедным животным, которые стояли на привязи, срываем с них датчики, что были прикреплены к ним, и ходу оттуда. Датчики потом шли к специалистам нашего сектора.

Выполняли мы и другие поручения, собственно, грязную черновую работу при проведении экспериментов. Помнится, потребовались три добровольца. Вызвался и я, тем более рацион пообещали дать в двойном размере. Привезли нас на аэродром. Мы выгрузили свинцовый контейнер, небольшой, но тяжелый. Летчики разметили нам площадку на несколько секторов и сказали: "Ваша задача, ребята, такая: ставите контейнер, снимаете крышку, достаете ампулу с ураном 235-м, кладете ее на бочок и отбегаете в сторону быстро, а мы в это время будем проверять обшивку самолета на способность отражать радиоактивное проникновение".

Самолет стоит на земле, экипаж укрылся в кабине, у них там дозиметры стоят, приборы всякие. Самолеты летали в самое пекло и, естественно, были снабжены мощной защитой от радиации. А мы в одних гимнастерках приехали, нам даже комбинезоны забыли дать. И мы нигде не прятались, не стали убегать, как советовали летчики. Просто времени не было. Все делалось за секунды. Поставили в одном секторе контейнер, через мгновение команда: тащите дальше. И мы бегом тащили дальше. Я только при измерениях отворачивался и закрывал руками свое мужское достоинство, как это делают футболисты. На полигоне много слухов ходило о том, что поражается, какой орган надо беречь. Смешно и печально вспоминать об этом.

А еще у меня был период, когда я три месяца в собачнике служил. Что представлял он собой? В нем было примерно 1000 собак, которых собирали в Семипалатинске. Наша задача состояла в том, чтобы взять одну из них, привести ее в помещение, где был бассейн, круглый такой, с деревянным настилом, затолкать животное в ящик, подвесить ящик на систему из тросиков и прятаться затем за свинцовую стенку. Облучение длилось не долго, секунд 15. Опыты проводили ученые из Ленинграда, и мы должны были им помогать. А что потом было с собаками? Мы отводили их уже не в будки во дворе, а в особые клетки, где их кормили чистейшей говядиной, которая перепадала и нам, там им делали инъекции, вводили всякие препараты, пытаясь спасти. Но все было тщетно. Глаза животных гасли, тускнели. Они были обречены.

Высоцкий горестно вздыхает:

— Представляете, каково было мне, человеку, который с детства любил и любит собак? Они всегда были в моем доме.

В общем, я три года отслужил в Семипалатинске. Потом еще остался в городке. Пошел в школу, женился на дочери подполковника, замполита части. Там у меня родилась дочь, там стал работать преподавателем физкультуры в школе. Готовил команду теннисистов на спартакиаду Казахстана, сам Кунаев курировал, спрос был строжайший.

Последний сет. Он самый главный

Но высоких побед у спортсмена больше не было, хотя он продолжал заниматься теннисом и выступал на ответственных соревнованиях. Единственное, чем он гордится, так это своей воспитанницей Мариной Крошиной, ставшей чемпионкой Уимблдона. А еще кортами и спортивными сооружениями в Евпатории, которые создавались по его замыслу и при его участии.

Ну а в Гомеле, куда Евгений Павлович переехал с семьей в 1969 году, в его активе нет ярких страниц. Играл за ДСО "Красное Знамя", выступал за сборную Беларуси. Но здесь нечем хвастаться. Да и работа на электровакуумном заводе в должности слесаря-лекальщика не принесла высоких наград, а тем более удовлетворения.

— Работа была связана с радиацией, — говорит Высоцкий и, хмуря лоб, отмечает: — Я этой радиации наглотался сполна. И в Челябинске, когда выезжал с тренером на охоту в район речки Русская Теча, которая была вся колючей проволокой опоясана. Еще бы! Рядом Кыштым, рядом объект "Челябинск-40". Но кто знал тогда правду о нем? Нас и в Семипалатинске успокаивали, говоря: ничего страшного, солдатики, вы защищены. Да и в Гомеле, оказывается, все прекрасно. Но проедьте вдоль Сожа к Ветке, везде запретительные знаки стоят. И они напрочь перечеркивают всю ложь о безопасности, что все чисто и хорошо.

Но я хочу рассказать не об этой лжи, а о другой, которая тоже с радиацией связана. Однажды услышал разговор двух собеседников, один из которых служил в Семипалатинске примерно в то время, что и я. И вот он бахвалился, мол, я получаю из России большую пенсию. Меня это заинтересовало, стал расспрашивать, узнавать. Короче, мне посоветовали обратиться в военкомат. Обратился, написал заявление. Через месяц пришла бумага из Министерства обороны России: что да, Высоцкий Е.П. принимал непосредственное участие в подземных испытаниях ядерного оружия на Семипалатинском полигоне в 1966 году. На основании этой справки мне выдали удостоверение, чернобыльское удостоверение, с припиской: подразделение особого риска, а на обороте написали: 19-я статья. Тогда, в 2006 году, она еще действовала. Добавили к пенсии 15 процентов. А с 2007 года все похерили.

Я возмутился. Ведь у меня особый статус, в России всем, кто принимал участие в подземных испытаниях ядерного оружия, платят хорошие деньги. Да, они пострадали. А я нет? За последние три года я побывал в пяти больницах. И сердце барахлит, и задыхаюсь. Прошел МРЭК, меня пару минут смотрели и сделали заключение: вторая группа инвалидности, общее заболевание. Какое общее заболевание? Даже сами врачи возмущаются. Вот я лежал в госпитале и мне доктор Леонид Друян четко сказал: это радиация сказывается.

Теперь я пишу и хожу во все инстанции, стучусь, а меня не слышат, гоняя по замкнутому кругу. Одни говорят, что это не в нашей компетенции, другие — тяжесть течения заболевания должна соответствовать критериям, указанным в перечнях. То есть я должен таять на глазах. А Центральная военно-врачебная комиссия Министерства обороны РБ вообще расписалась в бессилии: установить причину и связь заболевания гражданина Высоцкого с участием в испытаниях ядерного оружия не представляется возможным.

Такое отношение ко мне, такое отношение и к тем, кто принимал участие в ликвидации последствий аварии на ЧАЭС. Использовали нас и бросили на произвол судьбы. Испытывали тогда и сейчас испытывают. Вот у меня сегодня пенсия чуть больше за 300 тысяч рублей. Так половина ее на лекарства уходит. И как жить за эти деньги?

Но я как был спортсменом, так и остался им. Я настроен на победу и буду бороться за свои права до конца. У солдата подразделения особого риска нет иного пути.

Евгений КОЗЮКИН.

РЭГІЁН

Знікае яшчэ адна вёска стараевераў

Уладам удалося нарэшце разбурыць найвялікшы прытулак стараевераў на Віцебшчыне.

Роўна 50 гадоў таму "Слоўнік геаграфічны Каралеўства Польскага і іншых краёў славянскіх" паведамляў, што ў вёсцы Перадолы на Глыбоччыне існуе найвялікшы на той час малітоўны дом старавераў. Удакладняецца, што яго наведваюць больш як за 400 вернікаў. Для параўнання: у Горадні тады былі 102 стараверы, у Вільні — 88, у Ваўкавыску — 170.

Стараверы, стараабрадцы, раскольнікі, "маскалі" альбо "маскоўцы" — па-рознаму называюць у Беларусі ўцекачоў з Расіі пасля шматлікіх расколаў у праваслаўі, што паўставалі там яшчэ ад XYI стагоддзя.

— У Перадолах у 1920-я гады "маскалі" мелі моцную сваю суполку, наведвалі вялікі малітоўны дом. Будынак яго захаваўся да сёння, — гаворыць краязнаўца з Глыбокага Уладзімір Скрабатун.

Да верасня 1939-га Перадолы знаходзіліся ля ўсходняй мяжы Польшчы, і гэта выратавала тутэйшых старавераў. На Віцебшчыне ў савецкі перыяд калектывізацыі вёскі, дзе яны жылі, знішчаліся. Жыхароў прымусова гналі ў калгасы альбо ў Сібір. Больш за тое, стараверы былі падвойна маргіналізаваныя: перш — саветамі, як лютыя антысаветчыкі, а з другога боку — праваслаўнай царквою, якая ўспрымала іх як сектантаў.

У паваенны час кампактная суполка старавераў у Перадолах зменшылася. Насельнікі змушаныя былі жыць з натуральнай гаспадаркі — што вырасла, тое і з'елі. Пры тых харчах яны ўсё ж стараліся прытрымлівацца постаў, якія агулам складаюць 200 дзён на год. Не ўсе гэта вытрымлівалі.

— Сваіх памерлых стараверы заўжды вывозілі на аддалены пагост у вёсцы Лаўрынкаўка, — кажа сталы жыхар Іван Летнікаў, — нават калі ў Афганістане загінуў Саша Дзехцяроў, то і яго пахавалі ў Лаўрынаўцы.

Іван Летнікаў падкрэслівае, што не зменёнымі часам і жыццём у Перадолах засталіся васьмікан цовыя крыжы. Таксама, як і раней, мужчыны маюць доўгія бароды, а жанчыны заўжды ў цёмных хустках. Некалі ўсе яны мелі шматдзетныя сем'і. А паколькі жылі вельмі бедна, то дзеці выраслі і збягалі ў гарады.

— Для цяперашніх улад стараверы не ўяўляюць ні сацыяльнага пласту нейкага, ні іншага, які патрабаваў бы асобага падыходу, — кажа беларускі даследчык Кастусь Шыдлоўскі. — Зараз разбурэнне набыло ярка акрэсленыя формы. Гэтаму працэсу наканаваны сумны фінал: паступовае змяншэнне носьбітаў гэтай культуры і наступнае знікненне.

Паводле дадзеных уліку, ва ўсіх рэгіёнах Беларусі цяпер жывуць 20 тысяч старавераў. Дзеянне новага закону пра свабоду веравызнання яшчэ больш уціскае іхнюю дзейнасць. Найперш з-за неабходнасці рэгістраваць афіцыйныя суполкі.

Галіна БАРАВАЯ.

Глыбоцкія кансервы рушаць на Поўнач

Значна палепшыць фінансавае становішча Глыбоцкага кансервавага завода абяцае нядаўна зманціраваная тут новая тэхналагічная лінія па кансерваванні вельмі папулярнай агародніны — зялёнага гарошку.

Сучаснае абсталяванне запатрабавала немалых выдаткаў, але яны мусяць акупіцца за кошт высокай прадукцыйнасці — замест 1 тоны ў гадзіну прадпрыемства пачне выраблаць 4 тоны, што дазволіць за цяперашні нарыхтовачны сезон закансерваваць каля 1,5 тысячы тон гарошку і да канца года накіраваць спажыўцам 30 мільёнаў слоікаў вітаміннай прадукцыі.

Колькасны скачок прымусіў глыбачан паспешліва шукаць дадатковыя рынкі збыту, і гэта завяло вытворцаў ажно ў Мурманск, на Паўночны флот Расіі. Маракі і жыхары Мурманскага паўвострава прыхільна сустрэлі прапанову беларусаў і паабяцалі, што гатовы набываць не толькі гарошак, але і кансерваваныя салаты, і сокі ў зручнай упакоўцы тэтрапак. Асабліва спадабалася паўночнікам ідэя паставак з Глыбокага сокаў з беларускіх ягад і прывезеных з расійскай Поўначы, а затым перапрацаваных у Глыбокім журавін і марошкі.

А глыбачанам даспадобы прыйшлася прапанова партнёраў з Мурманска абменьваць частку нашых кансерваў на далікатэсы з мяса паўночных аленяў.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

Ездзіць на таксі было б дзешавей

Непрацуючы жыхар Светлагорска аспрэчыў у касацыйнай скарзе рашэнне суда Калінкавіцкага раёна, згодна з якім ён павінен выплаціць штраф у 900 базавых велічынь (31,5 мільёна рублёў).

Як паведаміў БелаПАН выканаўца абавязкаў пракурора Калінкавіцкага раёна Аляксандр Змушко, такі штраф мужчыне прысудзілі за паўторнае кіраванне аўтамабілем у нецвярозым стане (артыкул 317-1 Крымінальнага кодэкса).

Паводле звестак пракурора, раней вадзіцель пяць разоў прыцягваўся да адказнасці за парушэнне правілаў дарожнага руху. Апошні раз ён быў затрыманы ў Калінкавіцкім раёне, пры гэтым спрабаваў уцячы ад супрацоўнікаў ДАІ і аказаў ім супраціўленне. Пасля затрымання мужчына адмовіўся ад агляду і сваю віну ні падчас следства, ні пры судовым допыце не прызнаў. Новае пасяджэнне суда адбудзецца на наступным тыдні.

"Раней пакаранне за такія злачынствы прызначалася ў рамках ніжняй санкцыі артыкула — гэта значыць штрафы былі мінімальныя. Але такія меры пакарання ніякім чынам не ўплывалі на сітуацыю, таму калегія Генеральнай пракуратуры прыняла рашэнне зрабіць спагнанне з п'яных вадзіцеляў больш жорсткім, аж да канфіскацыі машыны на стадыі расследавання", — пракаментаваў А.Змушко.

У пракуратуры Гомельскай вобласці дадалі, што за апошнія сем месяцаў да крымінальнай адказнасці за паўторнае кіраванне транспартным сродкам у нецвярозым стане былі прыцягнуты 370 жыхароў рэгіёна. Напрыклад, Жыткавіцкі раённы суд аштрафаваў п'янага вадзіцеля на 500 базавых велічынь.

Алена ГЕРМАНОВІЧ.

ПАЗІЦЫЯ

Антон АСТАПОВІЧ: «Яны проста прыкрываюцца прыбіральняй!»

Камітэт архітэктуры і горадабудаўніцтва, Мінгарвыканкам і Міністэрства культуры Беларусі ўзгаднілі праект будоўлі ў Купалаўскім парку кавярні на 100 месц.

"Мінскград" сцвярджае, што ўмяшальніцтва ў экалагічную структуру парку будзе зведзена да мінімуму. Аднак Таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры не згаджаецца і настроена катэгарычна супраць пабудовы.

Таварыства падрыхтавала ўжо тэкст ліста на імя А.Лукашэнкі, подпісы пад якім будуць збірацца сярод мінскай інтэлігенцыі. Таксама таварыства будзе звяртацца ў кантрольна-рэвізійныя і праваахоўныя органы для "навядзення парадку".

Кіраўнік Беларускага рэспубліканскага таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры Антон Астаповіч, у якога на руках знаходзіцца копія генеральнага плана праекта кавярні, сцвярджае, што будаўніцтва кавярні на месцы ўжо існуючых пабудоў — пыл у вочы грамадства.

"Так, у парку існуе пабудова — гэта паркавая прыбіральня, — кажа Астаповіч. — Але ж толькі ўявіце суразмернасць паркавай прыбіральні і кавярні на 100 пасадачных месц... Так што яны проста прыкрываюцца прыбіральняй!

Прыбіральня, згодна з планам, будзе знесена і на яе месцы будзе поўнасцю новы будынак. Прыбіральню кавярні збіраюцца размясціць на падземным ярусе... Я не думаю, што прыбіральня, разлічаная на наведвальнікаў кавярні, будзе адчынена для наведвальнікаў парку. Нават такое трывіяльнае пытанне, як схадзіць па патрэбе — ужо здымаецца ў наведвальнікаў парку..."

Антон Астаповіч лічыць, што будаўніцтва кавярні не проста пагражае камфорту мінчан, але стане прычынай знішчэння Купалаўскага парку наогул.

"Купалаўскі парк — гэта гісторыка-культурны аб'ект, каштоўнасць другой катэгорыі, — тлумачыць Астаповіч. — І ён будзе руйнавацца: высекуцца дрэвы, арганізуюцца тэхнічныя праезды, будзе фрагментарна ліквідавацца літая, 50-х гадоў мінулага стагоддзя, чыгунная агароджа...

Да таго ж побач з паркам — Свіслач, гэта значыць — блізка знаходзяцца грунтовыя воды. Любое падземнае будаўніцтва патрабуе прымусовага адпампоўвання вады — паніжэння ўзроўню грунтовых вод. Гэта прывядзе да хвароб дрэў і ўсыхання ўсяго парку..."

Усе рашэнні прымаліся без уліку меркаванняў аўтараў рэканструкцыі Купалаўскага парку і "Зеленбуду", які рэзка выступіў супраць гэтага праекта. А галоўнае — парушана заканадаўства.

"Ёсць беларускае заканадаўства, у прыватнасці, Закон аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны, — адзначае Астаповіч. — Кавярня ставіцца ў паркавай, гісторыка-культурнай, нават водаахоўнай зоне, што парушае шэраг нарматыўна-прававых актаў. Чаму наша паважаная навукова-метадычная рада пры Міністэрстве культуры па ахове гісторыка-культурнай спадчыны дае ўзгадненне на гэтае будаўніцтва?..

Мы можам абмяркоўваць плюсы і мінусы праекта. Але ж я лічу, што гэта можна рабіць толькі, калі кавярня будзе будавацца ў Шабанах ці ў Малінаўцы, а не на тэрыторыі гісторыка-культурнай каштоўнасці — ландшафтна-прыроднага куточку парку, у водаахоўнай зоне".

Вольга ПРУДНІКАВА.

КРЫМІНАЛ

Ляснула «залатая жыла»

Ледзь ці не паўсотні месцічаў райцэнтра Гарадок на Віцебшчыне давядзецца паклікаць у суд па крымінальнай справе, фігурантамі ў якой будуць дзве родныя сястры -- старэйшая, жыхарка Гарадка, сціплая рабочая племстанцыі Яніна Васілёнак і малодшая, Алена Томаш, якая стала пражывала ў Гродне і часцяком наведвала польскі Беласток, дзе, карыстаючыся тамтэйшымі гандлёвымі рэаліямі, набывала залатыя вырабы нявызначанай вытворчасці, завезеныя ў краіну кантрабандным шляхам.

Згубную ідэю стварыць невялічкую, на дзве персоны, кампанію па перапродажы ў Гарадку набытага ў Польшчы золата Алена прапанавала Яніне ў якасці хуткага выйсця з нішчымніцы, у якой, на думку Алены, знаходзілася яе старэйшая сястра ў Гарадку. Яніна пагадзілася, і на працягу ўсяго 2007 года тэлефон у яе кватэры амаль штохвіліну прымаў замовы на залатыя ўпрыгажэнні, якія прадаваліся адносна танна -- па 27 долараў ЗША за грам. Праўда, на кожным граме сёстры мелі прыбытак у 4 долары, бо ў Польшчы золата каштавала яшчэ танней. Вырабы збываліся ў акуратных поліэтыленавых пакуначках, да іх прыкладаліся фальшывыя этыкеткі нейкай расійскай ювелірнай фірмы.

Гарадоцкі "клондайк" буяў, попыт нарастаў, і Яніна Васілёнак пачала весці бухгалтарскі ўлік: запісвала ў спецыяльныя нататкі адрасы, прозвішчы і нумары тэлефонаў сваёй кліентуры, што ў далейшым дужа спрасціла следчым раённай пракуратуры пошук сведак.

А пракуратура зацікавілася "клондайкам" даволі хутка: гандлёвы ажыятаж вакол "залатой жылы" не мог не прыцягнуць увагу спецыяльных органаў, бо сёстры, задаволена падлічваючы прыбыткі, забыліся на тое, чаго няма ў Польшчы, а ёсць у Беларусі -- 233 артыкул Крымінальнага кодэкса, дзе прадугледжана адказнасць за незаконныя гандлёвыя аперацыі з каштоўнымі металамі. Так што ў выніку судовага працэсу, які неўзабаве мае адбыцца ў Гарадку, Яніна Васілёнак і Алена Томаш рэальна могуць атрымаць ад 3 да 8 год турмы.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

Крымінал на могілках

Пракурорская праверка выявіла шматлікія парушэнні з боку працаўнікоў могілак і спецкамбінатаў краіны.

Высветлілася, што яны атрымліваюць хабар за аказанне паслуг па пахаванні і перапахаванні. Такія факты выяўлены ў Віцебску, Рэчыцы, у Цэнтральным раёне Мінска. Па дадзеных фактах распачаты крымінальныя справы.

Як паведаміў "Інтэрфаксу" прадстаўнік Генпракуратуры, наглядчыкі, загадчыкі могілак атрымлівалі, а часта і вымагалі грошы за адведзенне месца для пахавання.

Народная Воля http://www.nv-online.info
28 ЖНІЎНЯ 2008 г.

Чем удивят "Навінкі?"

С 29 по 31 августа в столичном Дворце искусств пройдет Международный фестиваль перфоманса "NAVINKI-2008".

На "NAVINKI-2008" приедут художники-артисты из Германии, Японии, Сингапура, Польши, Швеции, Швейцарии, Великобритании, США и Австралии.

Перфоманс по-белорусски покажут **Виктор Петров, Дмитрий и Татьяна Майборода, Александр Сарна, Наталья Лисовская, Сергей Жданович, Юрась Барысевич и Николай Дранич.**

"Также у нас будут проходить три мастер-класса с девятью художниками из разных стран-участников, — рассказал "Народной воле" куратор фестиваля **Денис Романовский**. — *Примечательно и то, что наши зрители смогут поучаствовать в этих мероприятиях".*

Самым интересным моментом работы фестиваля Денис Романовский считает уникальную возможность контакта с художниками.

"На протяжении 10 лет своего существования наш фестиваль очень востребован, — объясняет Роман. — *Формат перфоманса, как искусства, живущего непосредственно в момент своего создания, дает возможность близко познакомиться с художниками и присутствовать при процессе творчества. Это привлекает широкий круг людей...Также нам приятно, что на наших фестивалях выросло много белорусских художников, которые уже ездят по фестивалям других стран, представляя себя и белорусский художественный контекст в целом".*

Кстати, "NAVINKI" — единственный белорусский фестиваль перфомансов.

Ольга ПРУДНИКОВА.

Маска д'ябла з ашчэранымі іклямі сімвалізуе раўнівую жонку

Ці ведаеце вы, што маска д'ябла з ашчэранымі іклямі ў японскім тэатры сімвалізуе разлаваную альбо раўнівую жонку? Гэты яскравы экспанат — толькі адзін са шматлікіх прадметаў, якія склалі выставу "Загадкавая Японія" ў Літаратурным музеі Віцебска. Акрамя традыцыйных тэатральных масак, тут можна бачыць рытуальныя лялькі, узоры нацыянальнай вопраткі і — самае, бадай, цікавае — дыярыуш 12 помнікаў сусветнай спадчыны, занесеных у ахоўны спіс ЮНЕСКА.

Палескі акцэнт Джона Кундстатара

Людзі ў акалічнасцях рэальнага жыцця беларускай "глыбінкі" — тэматыка фотавыставы "Палескія закосы", што працуе ў пастаўскім Доме рамёстваў.

Выстава, па-сутнасці, персанальная, бо аўтар усіх здымкаў — адзін чалавек — амерыканец Джон Кундстатар. Заўзяты аматар фатаграфіі, ён у мінулым быў прафесійным дыпламатам, працаваў у Турцыі, Балгарыі, Беларусі. З усіх краін знаходжання Джон найбольш упадабаў нашу, бо лічыць яе надзвычай прыгожай, а народ — мудрым і ветлівым, псіхалагічна падобным на правінцыйных амерыканцаў.

У фатаграфічнай тэхналогіі Д.Кундстатар — традыцыяналіст да такой ступені, што яго можна лічыць і кансерватарам, і прадстаўніком авангарду. У адрозненне ад большасці сваіх сучасных калег, Кундстатар карыстаецца не лічбавай тэхнікай, а стужкавай нямецкай камерай "Лейка" (механічны апарат кшталту савецкіх "Зоркага" альбо "Кіева". — **Аўт.**) і робіць выключна чорна-белыя адбіткі. А яшчэ Д.Кундстатара можна палічыць за беларуса, бо цягам знаходжання ў нашай краіне ён вывучыў мову тытульнай нацыі і размаўляе на ёй нязмушана, хораша і нават з няўлоўным палескім акцэнтам.

"Калі я пакідаю Беларусь, мне дрэнна, а калі вяртаюся, то зноў добра", — прызнаўся фотамайстар на адкрыцці выставы, якую ладзілі аддзел культуры Пастаўскага райвыканкама і беларускае Таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

СЯМЕЙНЫ АЛЬБОМ

Уладзімір АРЛОЎ:

«Аднойчы я нават прываражыў адну дзяўчыну...»

Днямі Уладзімір Арлоў, беларускі "пісьменнік з гістарычнай адукацыяй", як ён сам сябе называе, адсвяткаваў 55-гадовы юбілей. "Народная воля" павіншавала літаратара і пагартала разам з ім сямейны фотаальбом.

— Калісьці ў вашым родным Полацку хацелі знесці дом. І вы наладзілі кругласутачнае дзяжурства каля яго...

— І як ні дзіўна для сённяшніх часоў, тады, у канцы 80-х, нам з сябрамі гэта ўдалося — дом не знеслі, там цяпер мастацкая школа. Калі прыязджаю дамоў, выратаваны дом цешыць маё вока і маю душу.

— А ці былі ў вашым жыцці дзяжурствы пад вокнамі каханай?

— Дзяжурстваў наладжваць не прыходзілася — удавалася неяк хутчэй паразумецца (смяецца).

Але былі свае прыколы. Каля дома адной дзяўчыны, з якой мы тады разам вучыліся ў 10-м класе, стаяла тэлефонная будка, з якой я ёй званіў і ад радасці, што чую яе, крычаў так, што яна мне казала: "Я цябе чую і без тэлефона".

А неяк я нават прываражыў адну дзяўчыну. У маёй бабы Грыпінкі, якая адсядзела ў 1930-х гадах за знахарства, была кніжка па чорнай магіі. Там былі рэцэпты на любы выпадак жыцця. Я паспрабаваў прываражыць з дапамогай чорнай магіі дзяўчыну, якая мне падабалася... І атрымалася! Потым мы разам рабілі, часам нават небяспечныя, эксперыменты з гэтай кнігай.

— У кожнага творцы ёсць свая муза. У вас іх многа?

— Адной з маіх музаў з'яўляецца Дзвіна, якая вучыла мяне плаваць і якая ўспрымалася мной у дзяцінстве амаль як адухоўленая істота. Ёсць яшчэ лясное возера Люхава каля Наваполацка. Возера цяжка назваць музай, аднак яно таксама мяне вельмі натхняе. Але, безумоўна, сярод маіх музаў былі зусім рэальныя зямныя істоты (*усміхаецца*).

— Ужо сапраўднай легендай стала ваша фраза наконт першага кахання: "Я так кахаў гэтую дзяўчыну, што кожны раз, калі бачыў яе, маё сэрца адгукалася недзе ўнізе..."

— Я ранні хлопчык — мае першае каханне было ў першым класе. Гэта была дзяўчынка Ірачка, якая сядзела на першай парце, а я — за ёй. І я глядзеў на яе худзенькую шыйку з персікавым пушком і радзімкай, падобнай на камарыка, які заблытаўся ў гэтым пушку. Гэта было велізарнае шчасце — бачыць перад сабой гэтую шыйку. Але, на жаль, я быў пазбаўлены гэтага шчасця, бо часта хварэў. І калі сядзеў дома, то марыў, каб мая Ірачка патанула ў Дзвіне. Не, я не быў некрафілам — мне хацелася, каб у апошні момант я паспеў яе выратаваць, зрабіў ёй штучнае дыханне. І калі я ў сваіх мроях даходзіў да таго моманту, як я буду дакранацца да яе вуснаў, тады сэрца маё вырастала і пачынала блукаць па ўсім юным арганізме, адгукаючыся ў самых нечаканых месцах... І тады мая рука цягнулася да сшытка ў касую лінейку і хімічнага алоўка, якім я выпісваў свае першыя літаратурныя вопыты. А калі бацькі вярталіся з працы, то я ліхаманкава кідаў свае вершы ў печку і глядзеў, як яны ператвараюцца ў попел. Мне ўяўлялася, што паэзія — такая інтымная рэч, пра якую, акрамя аўтара, хіба толькі агню дазволена ведаць...

— Ваш бацька быў пракурорам і марыў, каб вы сталі хірургам. І дзеля гэтага ён выпіў нямала каньяку з адпаведнымі людзьмі. Аднак вы ўсё роўна пайшлі на гістарычны факультэт БДУ. Сваім дзецям вы дазваляеце самастойна выбіраць свае шляхі ці займаецеся "дыктатарствам"?

— Мы с жонкай выказваем павагу да іх імкненняў. Калі Багдан спакойна скончыў Лінгвістычны універсітэт, то Раман доўга шукаў сябе. Ён паспеў павучыцца на філфаку БДУ, потым у Лінгвістычным універсітэце на англійскім аддзяленні, а затым нарэшце скончыў Універсітэт культуры. Нягледзячы на тое, што ў яго былі перыяды, калі ён наогул нідзе не вучыўся, у нашай сям'і ніколі не было ніякіх прымусаў і тлумачальнай працы.

Зараз Раман — гітарыст і аўтар песень гурта "J-Морс". Багдан — перакладчык з іспанскага, футбольны аглядальнік, стваральнік інтэрнэт-рэсурсу match.by.

— Якія святы абавязкова ўшаноўваюцца ў вашым доме?

— Дзень шлюбу, дні нараджэння. Таксама для нас свята — 25 сакавіка. Пакуль, як і шмат беларусаў, мы святкуем яго не так, як хочацца — калі ў гэты дзень выходзіш з дому, то не ўпэнены, ці вернешся. 25 сакавіка 2006 года пачалося з таго, што мы з жонкай панеслі перадачу Багдану, які сядзеў у турме пасля разгону намётавага гарадка на плошчы Каліноўскага...

Абавязкова святкуем Каляды, Вялікдзень, "Дзяды", Радаўніцу. Кожны год якраз перад "Дзядамі" і Радаўніцай мне пачынаюць сніцца бацькі, бабуля... Для мяне аксіёмай з'яўляецца тое, што мы маем сувязь з тымі, хто ўжо на іншым свеце.

— Гавораць, што вы лёгка пераплываеце раку ў 15 кіламетраў — на гэта не кожны юнак здольны... Як падтрымліваеце добрую фізічную форму?

— Я сапраўды магу плаваць на доўгія дыстанцыі. Плаваю даволі рэгулярна. Нядаўна плаваў у сваім любімым возеры Люхаве. Калі лета канчаецца, то плаваю ў басейне. Аднак лічу, што здольнасць адчуваць сябе камфотна ў вадзе — прыродная. Таму не абавязкова для гэтага падтрымліваць фізічную форму.

— Вы носіце вельмі прыкметны пярсцёнак з хрызапразам, што зрабіў ювелір Мікола Кузьміч, рэстаўратар крыжа Еўфрасінні Полацкай. Вы любіце насіць ювелірныя вырабы?

— Да гэтага пярсцёнка ніколі не насіў ніякіх ювелірных вырабаў і быў здзіўлены, як хутка ён стаў амаль часткай маёй істоты. Аднойчы ў поездзе да Ла-Маншу вечна п'яны расійскі праваднік Коля спрабаваў мой пярсцёнак "прыватызаваць". Калі ў пошуках пярсцёнка я прыйшоў у купэ праваднікоў, то ён нібыта мне даслаў сігнал з кішэні гэтага Колі. Я папрасіў яго вывернуць менавіта левую кішэню, Коля нават змяніўся ў твары, пярсцёнак вярнуў, а потым казаў, што гэта такі жарцік быў...

Неяк мяне спрабавалі абрабаваць і менавіта ўдар рукі з пярсцёнкам дапамог вырваца з лапаў злодзеяў. Потым, праўда, пярсцёнак давялося рэстаўраваць...

Яшчэ часта кажу на літаратурных сустрэчах, што я ім чытачак прыяблёваю (*смяецца*).

— Вы распавядалі, што калі ў дзяцінстве ваша маці пякла булачкі з разынкамі, вы любілі выкалупліваць гэтыя "вочкі" — была асалода ад парушанай забароны. Любіце парушаць забароны?

— Літаратар проста асуджаны на парушэнні правілаў, канонаў, забаронаў. Інакш ён не створыць нічога вартага ўвагі чытача.

Вольга ПРУДНІКАВА.

З жонкай Валянцінай — паэтэсай, журналісткай, аўтаркай пяці кніг — мы вучыліся ў адной групе на гістарычным факультэце БДУ. Закаханасць з'явілася не адразу — курсе на чацвёртым. У нас было два вяселлі: адно "гарадское" — у Наваполацку, другое "вясковае" — у Валяцініных Смалячах на Нясвіжчыне, дзе мы гулялі тры дні.

Вова Арлоў навучыўся стаяць...

З бацькамі і сястрой Таняй. Тата Аляксей быў пракурорам, мама Марыя — выкладчыцай гісторыі. Сястра зараз працуе эканамістам на творчым аб'яднанні "Палімер" у Наваполацку і захоўвае бацькоўскую кватэру, куды я магу заўсёды прыехаць і пасядзець у сваім улюбёным скураным крэсле.

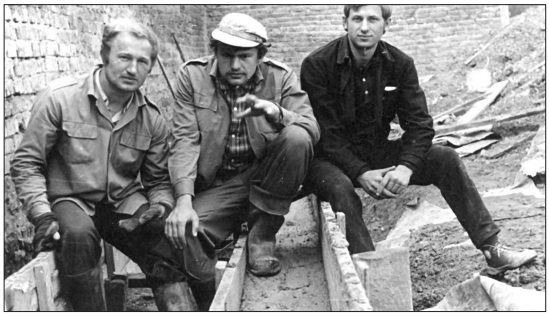

У будатрадзе ў Сібіры. Менавіта з той паездкі вырасла мая "Сібірская аповесць", якую адзін крытык ахарактарызаваў як "чорны рэалізм"...

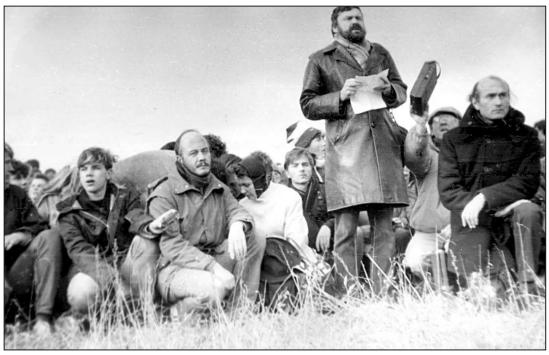

"Дзяды" 1988 года. Я выступаў на мітынгу на дарозе на Курапаты. Праз некалькі хвілін прагучыць каманда "Рассекай!" і на ўдзельнікаў маніфестацыі накінуцца салдаты ўнутраных войск і міліцыя. Справа — Зянон Пазьняк. Трэці злева — Алесь Асташонак.

«Я марыў, каб мая Ірачка патанула ў Дзвіне. Не, я не быў некрафілам — мне хацелася, каб у апошні момант я паспеў яе выратаваць, зрабіў ёй штучнае дыханне. І калі я ў сваіх мроях даходзіў да таго моманту, як буду дакранацца да яе вуснаў, тады сэрца маё вырастала і пачынала блукаць па ўсім юным арганізме, адгукаючыся ў самых нечаканых месцах...»

На магіле Карла Маркса ў Лондане з сябрам ладзілі перформанс, які называўся "Капіталісты ўсіх краін, яднайцеся". Мы газеткай заслалі п'едэстал, нарэзалі беларускага сальца і выпілі за капіталістаў. Кветкі ўскладалі не мы, а дэлегацыі, якія бесперапынна ішлі да помніка — кітайцы, карэйцы. Мы доўга чакалі, перш чым засталіся на 10 хвілін адны...

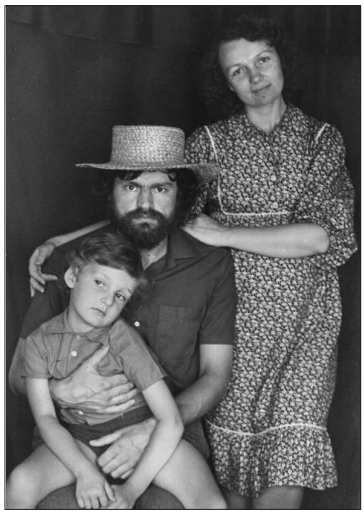

Мы з жонкай Валянцінай і сынам Раманам. Багдана на гэтым фотаздымку няма, але ён ужо ў праекце.

РЭГІЁН

У Гродне адкапалі чалавечыя парэшткі

Пры правядзенні будаўнічых работ у Гродне знойдзены чалавечыя парэшткі. Не выключана, што яны належаць вайскоўцам польскай арміі, якія абаранялі горад ад савецкай акупацыі ў верасні 1939 года.

Парэшткі знойдзены на тэрыторыі былога тонкасуконнага камбіната, дзе бягучым часам ажыццяўляюцца працы па рэканструкцыі будынкаў. Плануецца, што неўзабаве тут будуць функцыянаваць новыя карпусы Гродзенскага універсітэта і забаўляльны цэнтр. Працы ажыццяўляе будаўніча-мантажны трэст №30. Менавіта супрацоўнікі гэтага прадпрыемства падчас земляных работ і знайшлі парэшткі.

Быў таксама знойдзены падземны ход, які па загадзе кіраўніцтва працоўныя засыпалі. Чалавечыя парэшткі склалі ў два мяхі, і супрацоўнікі міліцыі звезлі іх у невядомым накірунку. Па загадзе кіраўніцтва прадпрыемства будаўнічыя работы не спыняліся, а факт знаходжання парэшткаў працоўныя пад пагрозай звальнення абавязаны захоўваць у тайне.

Краязнаўцы не выключаюць, што парэшткі належаць салдатам і афіцэрам войска польскага, якія ў верасні 1939 года баранілі Гродна ад бальшавіцкай навалы. Тым больш што гэта далёка не першы выпадак, калі падчас будаўнічых работ у гэтым месцы знаходзяць парэшткі. Мясцовыя ўлады не зацікаўлены ў тым, каб выпадак набываў грамадскі рэзананс, тым больш што ў наступным годзе будзе адзначацца 70-годдзе акупацыі Прынёмання савецкімі войскамі.

Створым музей разам

Супрацоўнікі Лагойскага гісторыка-краязнаўчага музея імя Канстанціна і Еўстафія Тышкевічаў у Мінскай вобласці просяць грамадскасць аказаць садзеянне ў аднаўленні экспазіцыі Лагойскага музея старажытнасцей, паведаміў у інтэрв'ю БелаПАН старшы навуковы супрацоўнік музея Віктар Несцяровіч.

Паводле яго слоў, археолагі, гісторыкі і этнографы браты Тышкевічы ў 1842 годзе стварылі ў сваім радавым маёнтку Лагойскі музей старажытнасцей — першы музей у Беларусі. Яго экспазіцыя размяшчалася ў двухпавярховым каменным палацы ў стылі класіцызму, збудаваным у 1818—1819 гадах у парку пейзажнага тыпу на паўночнай ускраіне Лагойска. У фондах музея захоўваліся унікальныя рэчавыя, пісьмовыя і выяўленчыя рэліквіі: калекцыі ўзбраення, нумізматыкі і твораў выяўленчага мастацтва, старажытныя рукапісы і карты, а таксама прыкладна 3 тыс. кніг, у тым ліку каля 500 помнікаў айчыннага кнігадрукавання. У 1855 годзе на базе гэтых фондаў браты Тышкевічы заснавалі Віленскі музей старажытнасцей, закрыты царскімі ўладамі ў 1864 годзе.

Як зазначыў В.Несцяровіч, з 2005 года вядзецца работа па фарміраванні фондаў Лагойскага гісторыка-краязнаўчага музея імя Канстанціна і Еўстафія Тышкевічаў, якія ўключаюць каля 6 тыс. рэчавых, пісьмовых і выяўленчых рэліквій. "Аднак пакуль мы маем толькі два польскамоўныя выданні, якія знаходзіліся ў фондах Лагойскага музея старажытнасцей, — справаздачу аб археалагічных даследаваннях братоў Тышкевічаў з малюнкамі экспанатаў музея і зборнік прозы пісьменніка Юзэфа Крашэўскага", — сказаў В.Несцяровіч.

Паводле яго слоў, перад супрацоўнікамі музея стаіць задача па стварэнні экспазіцыі, якая магла б перадаць дух эпохі сярэдзіны XIX стагоддзя. Музей закупляе старажытныя рэчы, мэблю і кнігі, фотаздымкі і нумізматычныя матэрыялы, а таксама творы жывапісу і скульптуры сучасных майстроў, якія ўзнаўляюць вобразы братоў Тышкевічаў і іх сучаснікаў.

Пакуль музей займае памяшканні плошчай каля 240 квадратных метраў у Лагойскім цэнтры культуры. Аднак супрацоўнікі музея спадзяюцца, што з часам установа культуры вернецца ў аднаўлены будынак палаца Тышкевічаў, разбураны ў гады Другой сусветнай вайны.

Усім жадаючым дапамагчы ў фарміраванні экспазіцыі музея прапануецца звяртацца па тэлефоне 8-01774-53-8-42 і па адрасе электроннай пошты log-museum@mail.by.

МІНУЛАЕ

Прывітанне з эпохі вікінгаў

Пад Магілёвам знойдзена гандлёва-рамеснае пасяленне эпохі вікінгаў. Пра гэта БелаПАН паведаміў загадчык кафедры археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін Магілёўскага дзяржуніверсітэта імя А.Куляшова доктар гістарычных навук Ігар Марзалюк.

Паводле яго слоў, археалагічны ансамбль плошчай некалькі гектараў уключае селішча (рэшткі старажытнага неўмацаванага пасялення) і гарадзішча (рэшткі старажытнага ўмацаванага пасялення або горада) з "магутным культурным слоем" другой паловы X—XI стагоддзяў, а таксама курганны ансамбль.

Даследаванне 13 курганоў паказала, што ансамбль датуецца канцом X—XI стагоддзямі (эпоха праўлення кіеўскага князя Уладзіміра і яго жонкі Рагнеды — дачкі полацкага князя Рагвалода). Ён з'яўляецца першым дружынным могільнікам гэтага перыяду, выяўленым і зафіксаваным у рэгіёне Верхняга Падняпроўя. "Усе мужчынскія пахаванні могільніка належалі дружыннікам, а жаночыя — іх жонкам. Сярод дружыннікаў — прадстаўнікі славянскіх плямёнаў крывічоў і радзімічаў, а таксама варагаў з узбраеннем — тыповым для скандынаваў кап'ём з ланцэтападобным навершнікам. Прычым усе воіны былі пахаваны з дружыннымі наборнымі паясамі з накладкамі. Усяго знойдзены чатыры поўныя паясы бронзавага ліцця і некалькі фрагментаў гэтых высокамастацкіх ювелірных вырабаў. У багатых жаночых пахаваннях знойдзены разны скандынаўскі чарапахавы грэбень, фібулы (для зашпільвання адзення ў старажытных народаў), скроневыя кольцы, шкляныя пацеркі з залатой фольгай, а таксама шыйныя бронзавыя грыўны з засцёжкай у выглядзе воўчага ікла. У падоўжаным кургане лодкападобнай формы ляжалі астанкі дружынніка і яго жонкі", — сказаў вучоны.

Паводле яго слоў, вывучэнне курганоў паказала, што ў іх пахаваны ахвяры бітвы — пра гэта сведчыць наяўнасць мноства пасечаных касцей. "Перамогу атрымалі дружыннікі, бо толькі пры такім зыходзе схваткі яны маглі пахаваць сваіх таварышаў згодна са складаным пахавальным рытуалам", — зазначыў І.Марзалюк.

У пахаваннях знойдзена таксама мноства гаршчкоў з выявамі свастыкі — салярнага знака і элемента арнамента ў мастацтве старажытных культур, а таксама трызубца — сімвала князя Уладзіміра.

Марат ГАРАВЫ.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

Сказ Сяргея Чыгрына пра нашых землякоў

Зусім нядаўна ў выдавецтве "Беларускі кнігазбор" выйшла кніга Сяргея Чыгрына "Беларуская Беласточчына", якая, несумненна, спадабаецца прыхільнікам творчасці гэтага таленавітага чалавека. Хачу крыху расказаць пра яго. Сяргей Чыгрын — беларускі паэт, літаратуразнавец, гісторык, краязнавец, перакладчык, журналіст. Сябра Саюза Беларускіх пісьменнікаў і Беларускай асацыяцыі журналістаў. Жыве ў Слоніме.

Ён нарадзіўся 24 верасня 1958 года ў вёсцы Хадзявічы Слонімскага раёна. Скончыў тэатральнае аддзяленне Магілёўскага культасветвучылішча і філалагічны факультэт Беларускага дзяржаўнага універсітэта. Працуе намеснікам галоўнага рэдактара "Газеты Слонімскай" і загадчыкам літаратурнай часткі Слонімскага драматычнага тэатра.

Выдаў зборнік паэзіі "Шчырая Шчара", "Горад без цябе, "Лірыка", кнігі гісторыка-краязнаўчых артыкулаў "Янка Купала і Слонімшчына", "Пакліканыя на родны парог", "Чамяры і Чамяроўцы", "У пошуках Слонімскіх скарбаў", "Тэатр у Слоніме".

Уклаў і выдаў у Беластоку літаратурную спадчыну С.Грынкевіча, Ф.Грышкевіча, У.Казлоўшчыка ("Вяртанне да сваіх"), а таксама гістарычныя нарысы М.Шкялёнка ("Беларусь і суседзі").

Дзесяцігоддзямі замоўчваліся імёны многіх беларускіх дзеячаў, у тым ліку заходнебеларускіх, якія не прызнаваліся ні савецкай, ні польскай афіцыйнай прапагандай. "Ніва" на сваіх старонках паступова вяртала іх з забыцця, узнаўляла іх ідэі і дасягненні ў свядомасці беларускай грамадскасці Беласточчыны. У 1984 годзе да кола ніўскіх аўтараў далучыўся слонімскі журналіст, краязнавец і літаратар Сяргей Чыгрын. У выніку шматгадовага супрацоўніцтва з тыднёвікам "Ніва" з'явілася рубрыка "Родам з Беласточчыны", у якой аўтар знаёміў і знаёміць цяпер з беларускімі палітычнымі, рэлігійнымі, культурнымі дзеячамі, таленавітымі літаратарамі, якія нарадзіліся на Беласточчыне або былі звязаны з Беласточчынай і сумежнай Гродзеншчынай. Гэтыя артыкулы, а таксама дапоўненыя, і склалі кнігу "Беларуская Беласточчына". "Яна — доказ жывучасці беларускай ідэі не толькі на этнічнай Бацькаўшчыне, але і па-за яе межамі, у тым ліку і сярод беларускага насельніцтва Беласточчыны", — піша ў сваёй прадмове да кнігі Віталь Луба — намеснік галоўнага рэдактара тыднёвіка беларусаў у Польшчы "Ніва".

Вось што піша ў сваёй кнізе Сяргей Чыгрын пра Янку Геніюша: "Пра беларускую паэтку Ларысу Геніюш у нас напісана даволі шмат. А вось пра Янку Геніюша, яе мужа, чамусьці нашы даследчыкі літаратуры і гісторыі згадвалі мала. А ў 2002 годзе яму споўнілася б сто гадоў з дня нараджэння. Але аб гэтым юбілеі беларускага доктара, бібліяфіла, палітыка, мужа паэткі Ларысы Геніюш ніхто не ўспомніў ні ў Беларусі, ні на яго радзіме — Беласточчыне.

Па характары Іван Пятровіч быў розны — то спакойны, то занадта рэзкі і гарачы ў выказваннях, то чулліва-лагодны, то вясёлы. Але найперш да канца сваіх дзён ён быў і застаўся шчырым беларусам, патрыётам сваёй Бацькаўшчыны. Тым больш што побач з ім, нягледзячы на ўсе пакуты, цяжкасці і шматгадовыя ростані, была слынная паэтка Беларусі Ларыса Геніюш. Яны разам дзялілі гора і радасці, здзекі і хваляванні, трывогу і неспакой. На магільным помнічку ў Зэльве, які ставіла сама Ларыса Антонаўна (цяпер ім дваім творчая інтэлігенцыя Беларусі паставіла новы помнік на Зэльвенскіх могілках), былі выбіты такія радкі:

Па сонца асветы ўзлятаў, нібы птах,
З палоскі сялянскае, вузкае.
Адзін толькі ведаў ў жыцці сваім шлях
Пачэсны, цяжкі, беларускі.

Янка Геніюш нарадзіўся 24 лютага 1902 года ў Крынках на Беласточчыне. З Крынак шлях ляжаў у Прагу, куды Янка Геніюш прыехаў вучыцца. Ён паступіў у Пражскі універсітэт, а пасля яго заканчэння атрымаў медыцынскую адукацыю, стаў урачом-венеролагам. У тым жа 1935 годзе ў Геніюшаў нарадзіўся сын Юрка. Пабыўшы два гады дома, Ларыса з сынам пераязджаюць у Прагу да Янкі. Аўтар піша, што гэты цікавы чалавек быў сябрам пражскага камітэта беларускай народнай самапомачы.

Пасля вайны ў 1948 годзе Янка і Ларыса Геніюшы былі незаконна пазбаўлены чэшскага грамадзянства і з Прагі іх вывезлі ў Беларусь. А праз год асуджаныя Вярхоўным судом Беларусі на 25 гадоў няволі. У 1956 годзе Геніюшы былі датэрмінова вызвалены і вярнуліся ў Зэльву. У іх хаце часта гасцілі Уладзімір Караткевіч, Алег Лойка, Данута Бічэль, Юрка Голуб і многія іншыя пісьменнікі і сябры. Па-рознаму яны адносіліся да Івана Пятровіча, які пасля сталінскіх лагераў ненавідзеў бальшавікоў і савецкую ўладу, а яшчэ мацней любіў Беларусь і ўсё жыццё марыў аб яе незалежнасці.

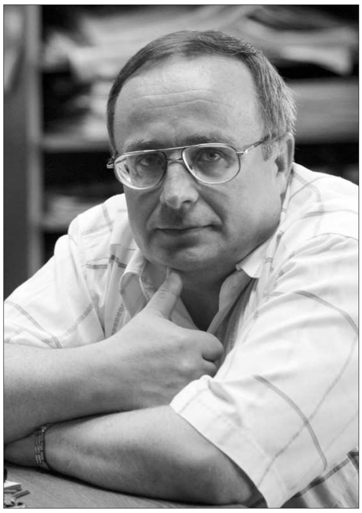

А вось што піша Сяргей Чыгрын пра пісьменніка Аляксея Карпюка: "Нарадзіўся Аляксей Карпюк у 1920 годзе на Беласточчыне ў вёсцы Страшава ў сялянскай сям'і. Скончыў мясцовую сямігодку, вучыўся ў польскай гімназіі ў Вільні. У гады вайны пайшоў у партызаны, а ў час выканання дыверсіі на чыгунцы каля Ваўкавыска трапіў у палон. Потым уцёк з лагера, арганізаваў партызанскі атрад і стаў камандзірам. Праз пэўны час разам з дзеючай арміяй прымаў удзел у вызваленні Варшавы, Познані, штурме Берліна.

Пасля вайны паступіў на факультэт замежных моў Гродзенскага педінстытута. Пасля вучобы працаваў загадчыкам райана ў мястэчку Сапоцкіна, дырэктарам школы ў Ваўкавыскім раёне, супрацоўнікам Гродзенскага педінстытута, у рэдакцыях газет, загадчыкам агенцтва "Інтурыст" у Гродне, дырэктарам Музея атэізму і гісторыі рэлігіі, узначальваў Гродзенскае аддзяленне Саюза беларускіх пісьменнікаў.

Жылося яму нялёгка. Ён быў адкрытым і смелым, а чыноўнікі і камуністы не любілі такіх.

Ёсць у Аляксея Карпюка аўтабіяграфічны нарыс "Мая Джамалунгма". Пра гэты выдатны твор пісала нават газета "Бацькаўшчына", якая выдавалася ў Мюнхене. Але, бадай, самым знаным і папулярным творам застаецца яго аповесць "Данута", якая перакладзена на многія мовы свету. Зянон Пазьняк назваў "Дануту" Аляксея Карпюка сваёй любімай аповесцю.

Аляксей Карпюк пакінуў нашчадкам і раман "Карані", аповесці, казкі, а таксама нарысы, прысвечаныя Гродзеншчыне і яе людзям".

Пэўнае месца ў кнізе аддадзена разьбяру па дрэве з Дзятлава Уладзіміру Мацюку (1902—1989). Яго працы знаходзяцца ў Дзятлаўскім краязнаўчым музеі, а таксама ў Расіі ў Дзяржаўным музеі этнаграфіі ў Санкт-Пецярбургу і ў музеях Рэспублікі Беларусь.

"Уладзімір Мацюк нарадзіўся ў Беластоку. У сярэдзіне 40-х гадоў не па сваёй волі з сям'ёй прыйшлося пакінуць родныя мясціны і пераехаць у Дзятлава. Асноўная тэматыка яго твораў (рэльеф, круглая скульптура) — гэта гісторыя беларускага народа, яго сялянская праца, да якой мастак быў бліжэй і добра ведаў. Сама скульптурная прапрацоўка формы ў работах Уладзіміра Мацюка вылучаецца мноствам дробных парэзаў, якія дапамаглі мастаку выявіць пластыку фігур", — піша пра таленавітага творцу Сяргей Чыгрын.

У сваёй кнізе ён піша таксама пра Зоську Верас, Аляксея Грыцука, Петруся Макаля, Піліпа Пестрака і многіх іншых славутых беларусаў. Кніга багата ілюстравана. Пачытайце — не пашкадуеце.

Леанарда ЮРГІЛЕВІЧ.

ГАЗЕТА — ЧЫТАЧЫ

Разбудзіце іх...

Чаму ў нашай краіне столькі праблем? Таму што ў нас шмат людзей, якім на ўсё, прабачце, напляваць. Іх абыякавасць — вынік дрэннага выхавання, нізкага ўзроўню адукацыйнасці, цемрашальства.

Не чытаюць такія людзі "Народную волю". А давайце ім дапаможам. Разбудзім іх! Пераканаем, зробім спецыяльна за іх **перадаплату** за нумары ў верасні — снежні. Калі ёсць магчымасць, ахвяруйце для іх невялікую суму. Зрабіце гэта ў бліжэйшыя дні. Для гэтага зазірніце ў любы філіял "Беларусбанка" ці наведайце бліжэйшае паштовае аддзяленне. Мінчане могуць апаратыўна зрабіць **перадаплату** таксама праз рэдакцыйны офіс (вул.Энгельса, 34а) альбо пазваніць па тэлефонах: 328-63-93 ці 328-68-71. Пасля званка да Вас прыйдуць нашы валанцёры са свежымі нумарамі газеты і дапамогуць аформіць **перадаплату** за любы тэрмін і па любым адрасе. Не маеце магчымасці аплаціць за ўсе нумары, якія выйдуць у верасні - снежні — зрабіце гэта за месяц, два, тры...

Нягледзячы на экстрэмальныя ўмовы выдання газеты, тарыфы па перадаплаце ранейшыя: на месяц — 9500 рублёў для індывідуальных чытачоў і 15.000 рублёў для арганізацый, прадпрыемстваў, устаноў, фірм. Заўважым: паколькі кошт газеты пры рэалізацыі ў розніцу з новага года павысіўся, то выгадна рабіць перадаплату, з тым каб газета дастаўлялася дахаты.

Банкаўскія рэквізіты "Народнай волі" такія:

УП "Народная воля": р/р 3012006535014, ААТ "Пріорбанк", ЦБП 113, код 749, УНН 100961759.

Вымушаны і на гэты раз звярнуць увагу на тое, што перасылаць у рэдакцыю трэба не толькі копію плацежнага дакумента, але і запоўненую АБАНЕНЦКУЮ КАРТКУ, узор якой друкуем і ў сённяшнім нумары.

Зноў жа: запаўняйце выразна, пажадана друкаванымі літарамі. Разумеем: для тых, хто рабіць гэта будзе ўпершыню, не вельмі прыемная рэч. Але што зробіш: каб своечасова атрымліваць газету, мы вымушаны звяртацца з такой просьбай.

0402280179

ИЗВЕЩЕНИЕ

ИЧУП «Народная воля»
получатель платежа
«Приорбанк» ОАО ЦБУ 113 г.Минск
наименование банка
Счет получателя **3012006535014** Лицевой счет **код 749**
УНН* 100961759
(фамилия, имя, отчество, адрес)

Вид платежа			Дата	Сумма
Предоплата за июль, август, сентябрь, октябрь, ноябрь, декабрь 2008 г. *(ненужное зачеркнуть)*				
Плательщик			Пеня	
			Всего	

Кассир

ИЧУП «Народная воля»
получатель платежа
«Приорбанк» ОАО ЦБУ 113 г.Минск
наименование банка
Счет получателя **3012006535014** Лицевой счет **код 749**
УНН* 100961759
(фамилия, имя, отчество, адрес)

Вид платежа			Дата	Сумма
Предоплата за июль, август, сентябрь, октябрь, ноябрь, декабрь 2008 г. *(ненужное зачеркнуть)*				
Плательщик			Пеня	
			Всего	

КВИТАНЦИЯ

Кассир **М.П.**

* Заполняется только при осуществлении операции по уплате налогов.

Абонентская карточка

на номера газеты «Народная воля»
за июль, август, сентябрь, октябрь, ноябрь, декабрь 2008 г.
(ненужное зачеркнуть)

*Заполняется отчетливо **печатными буквами** и **обязательно** отправляется в редакцию с **копией платежного документа***

фамилия

имя **отч.**

индекс почтового отделения

область

район

название населенного пункта

город, городской поселок, поселок, деревня (нужное — подчеркнуть)

улица пр-т переулок *(нужное — подчеркнуть)*

дом *а,б,в,г* **корп.** **кв.**

(Примечание: если можете — укажите, пожалуйста, код подъезда или номер дом.телефона; в случае получения газеты через абонентский ящик обязательно укажите индекс и адрес почтового отделения)

З дапамогай "Народнай волі" разбудзім усіх абыякавых!

ЗНАХОДКІ

Шклоў аказаўся старэйшы, чым многія думалі

Па выніках раскопак каля вёскі Стары Шклоў у Шклоўскім раёне горад Шклоў можа "пастарэць" на 400 гадоў, лічыць загадчык кафедры археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін Магілёўскага дзяржаўнага універсітэта імя Аркадзя Куляшова доктар гістарычных навук Ігар Марзалюк.

У рамках летняй комплекснай экспедыцыі 2008 года з удзелам студэнтаў ВНУ і навуковых супрацоўнікаў Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі праводзілася археалагічнае даследаванне абарончых збудаванняў Старога Шклова. "У выніку можна зрабіць выснову, што замкавым умацаванням у Старым Шклове папярэднічала гарадзішча (старажытнае ўмацаванае пасяленне) V—VII стагоддзяў нашай эры", — паведаміў археолаг.

Паводле яго слоў, ад агароджанага звычайным драўляным плотам пасялення, дзе жылі прадстаўнікі калочынскай археалагічнай культуры плямёнаў жалезнага веку, Стары Шклоў прайшоў шлях да замка з магутнымі драўняна-землянымі ўмацаваннямі ў другой палове X стагоддзя, сказаў вучоны.

Радыевуглядродны аналіз попелу з рытуальных вогнішчаў каля аснавання абарончага вала дапамажа ўстанавіць дакладную дату заснавання Старога Шклова, зазначыў І. Марзалюк. Сярод найбольш цікавых археалагічных знаходак гэтага сезона ён назваў наканечнікі стрэл IX—X стагоддзяў, рэшткі сцен жылых будынкаў XV — першай паловы XVI стагоддзяў з фрагментамі печы з гаршчковай кафляй, донцы якіх кляймёныя гербам Полацкага княства і гербам канцлера Вялікага княства Літоўскага, уладальніка Старога Шклова Альбрэхта Гаштольда.

Марат ГАРАВЫ.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 3286871.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 3286904, 3286906
E-mail : nv@promedia.by
http://www.nv-online.info

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. **Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання №246 ад 10 кастрычніка 1996 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў ТАА "Типография Михайлова - С", 214020, г.Смаленск, вул. Шаўчэнкі, 86. По заказе ТАА "Типография Михайлова", 214000, г.Смаленск, вул. Кастрычніцкай рэвалюцыі, д.38, кв.54. Падпісаны ў друк 27.08.2008 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж: 10 026 экз. Заказ №**